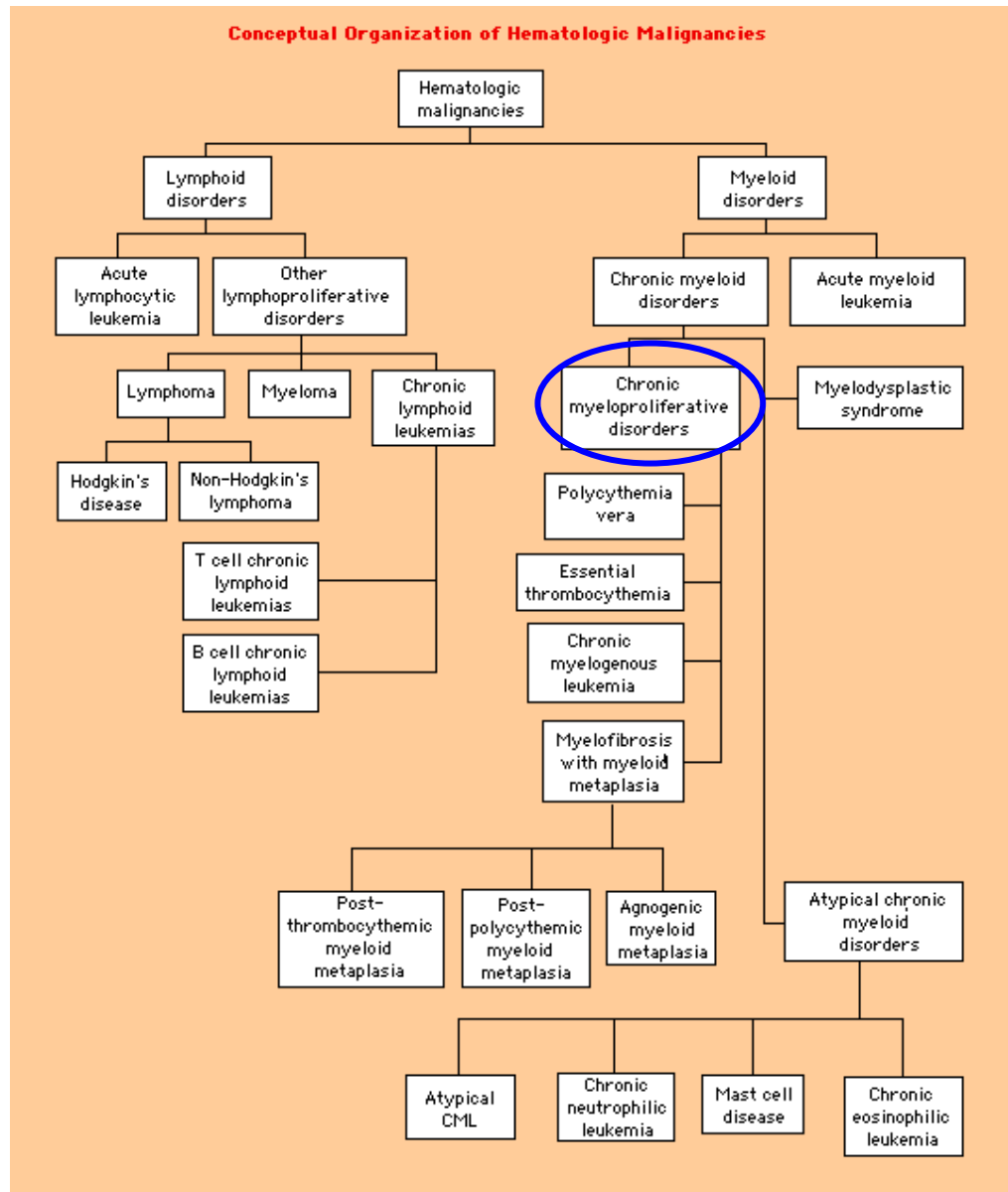

Lessenreeks Hematologie

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen (1)

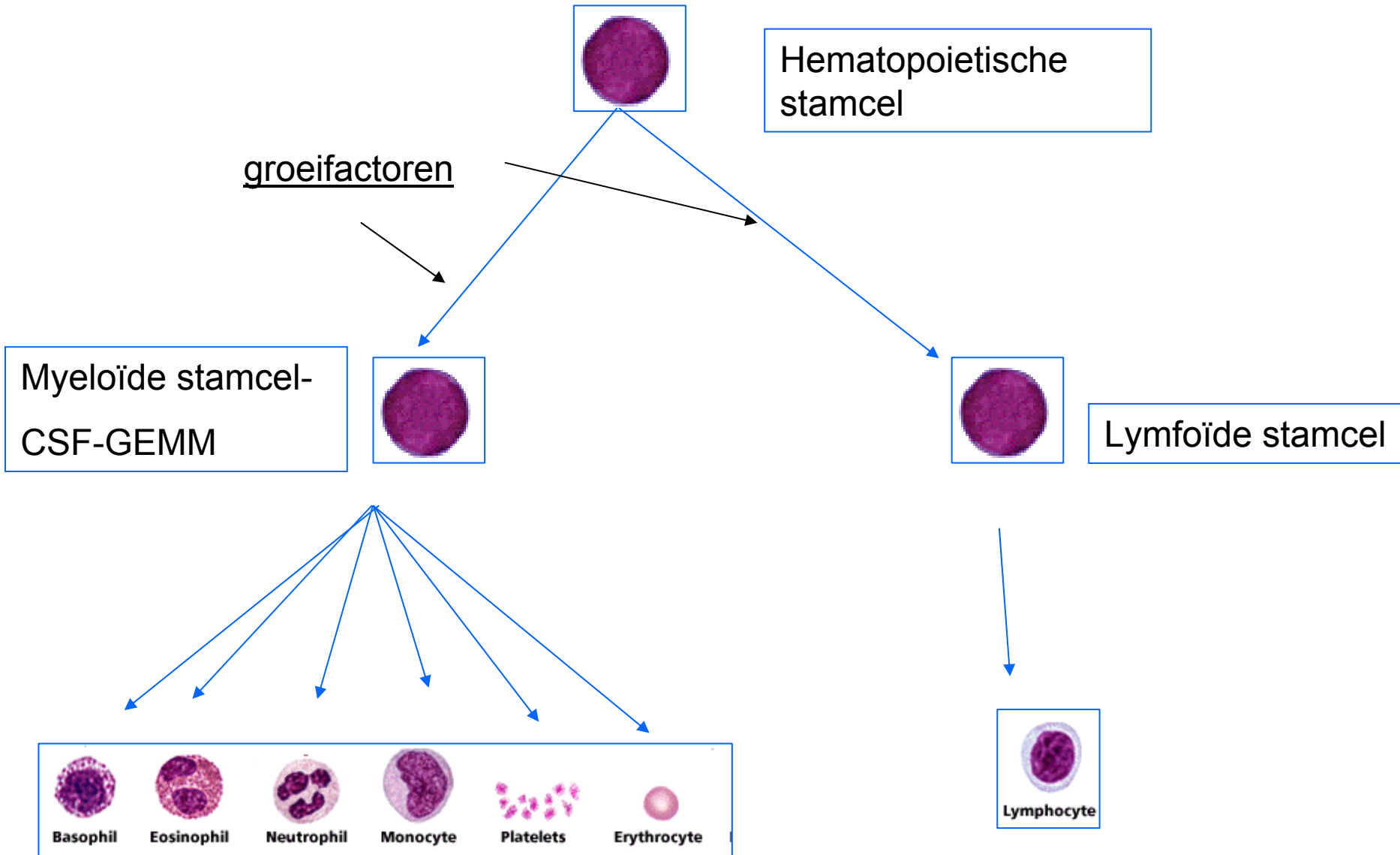

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen (2)

- **overproductie** van 1 of meerdere “myeloïde” reeksen
granulocytair (neutrofielen, eosinofielen, basofielen)
erythrocytair
megakaryocytair
- **effectieve hematopoïese** (geen of beperkte dysplasie)
- oorzaak = beschadiging hematopoïetische stamcel
=> **clonale proliferatie** in beenmerg (lever, milt)

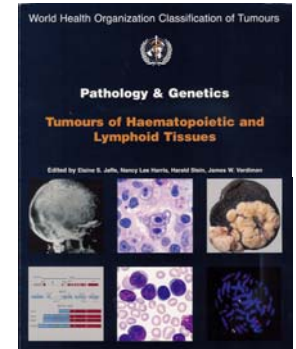
Hematopoiese

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen (3)

WHO classificatie

- Chronische myeloïde leukemie (Phi, t(9;22)(q34;q11), *BCR/ABL*)
- Chronische neutrofiele leukemie
- Chronische eosinofiele leukemie (en hypereosinofiel syndroom)
- Polycythemia vera
- Chronische idiopathische myelofibrose (met extramedullaire hematopoïese)
- Essentiële trombocytose
- Chronische myeloproliferatieve aandoening, niet te classificeren

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen (4)

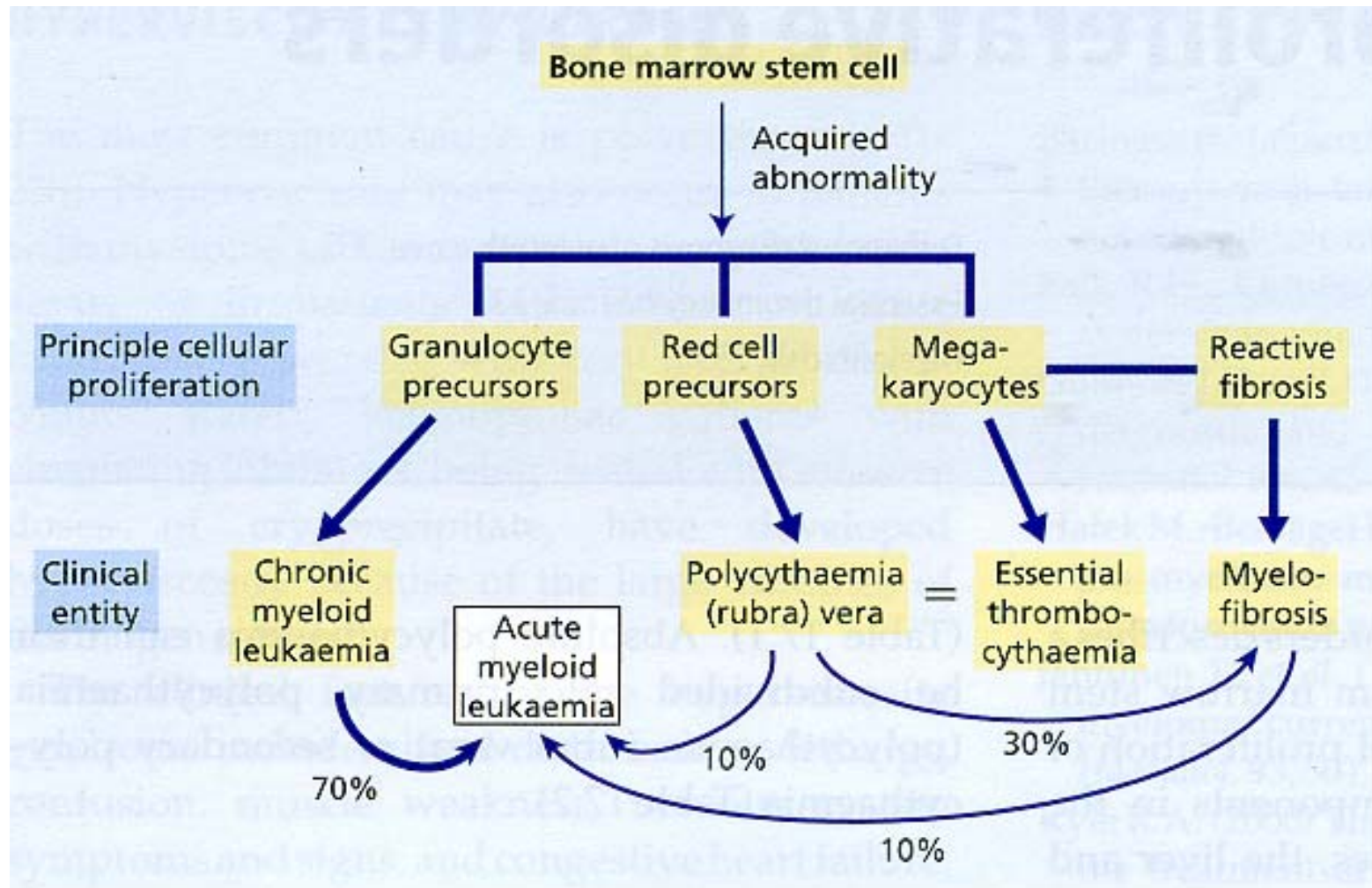
Classificatie op basis van: prolifererende cellijn
aanwezigheid fibrose
moleculaire diagnostiek/cytogenetica

CAVE:

- vaak overlap / overgang vormen => moeilijke diagnose
- evolutie kan initieel beeld maskeren:
  - myelofibrose (hematopoïese ↓)
  - acceleratie / transformatie naar acute blastenfase

Chronische myeloproliferatieve aandoeningen (5)

Chronische myeloïde leukemie (CML) (1)

- vnl. op middelbare en oudere leeftijd (mediaan 50-60j)
- incidentie = 1-1.5/100.000/jaar
- consistente associatie met Philadelphia (Ph) chromosoom en/of BCR/ABL-fusiegen
- typisch klinisch verloop in **3 fasen**
  - chronische fase (2-5 jaar)
  - acceleratie fase (6-18 maanden)
  - acute fase of blasten crisis = acute leukemie (3-4 maanden)

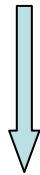

Chronische myeloïde leukemie (CML) (2)

Kliniek

- vaak asymptomatisch, soms toevallige ontdekking
- vage symptomatologie: moeheid, zwakte, anemie
excessief (nacht)zweeten, gewichtsverlies
- spleno(hepato)megalie

- progressief uitgesproken trombopenie (bloedingen),
anemie, en splenomegalie

Chronische myeloïde leukemie (CML) (3)

Bloedwaarden

- lichte (normochrome, normocyttaire) anemie
- uitgesproken leukocytose (mediaan $170 \times 10^9/L$)
- granulocytose + immature voorlopers (myelocyten)
- basofilie (bijna obligaat)
- vaak eosinofilie
- soms absolute monocytose (relatief $< 3\%$)
- trombocyten normaal of verhoogd
- verhoogd LDH, urinezuur

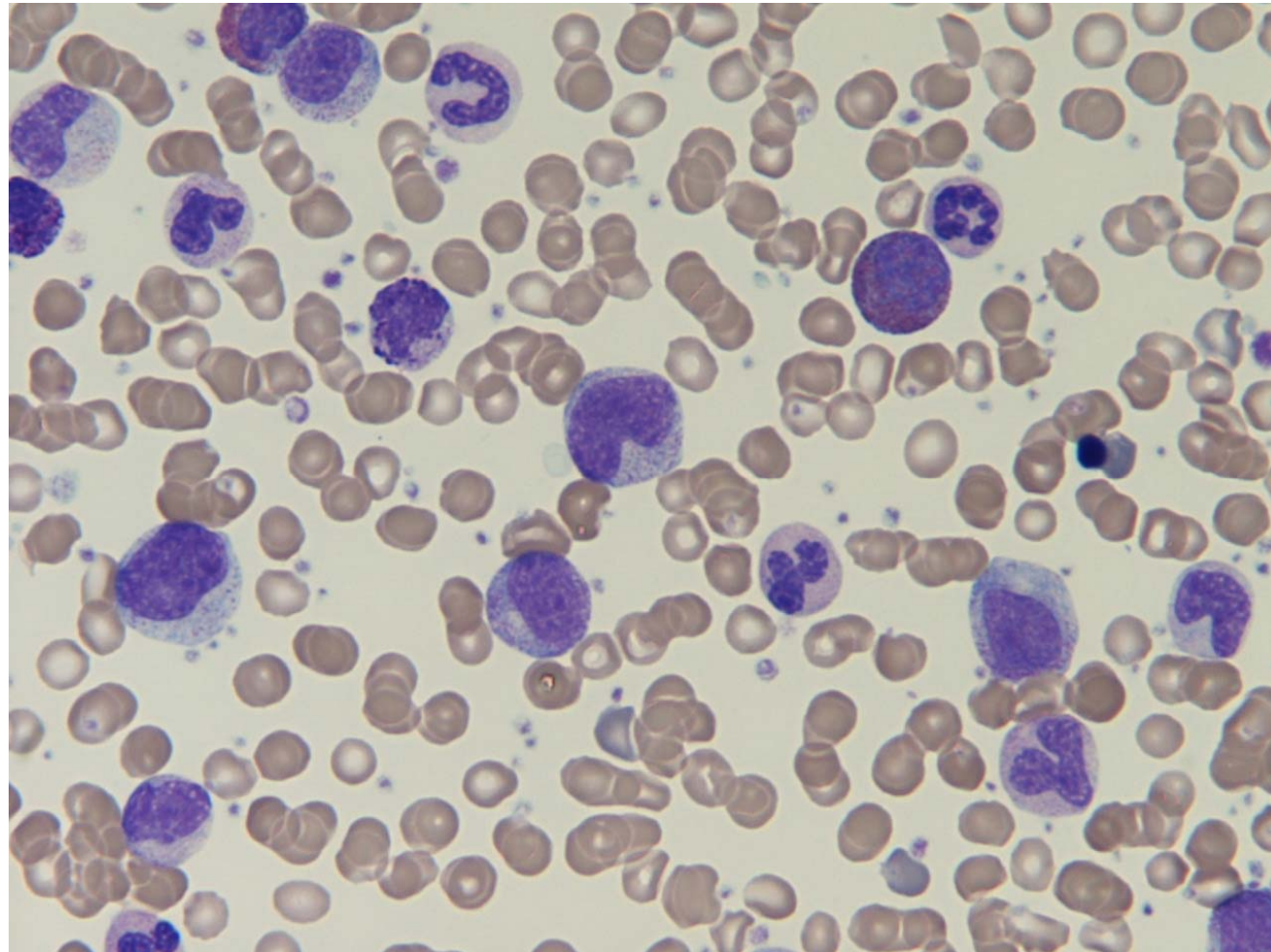
Chronische myeloïde leukemie (CML) (4)

Perifeer bloeduitstrijkje (chronische fase)

linksverschuiving

(segmenten/myelocyten)

eosinofilie

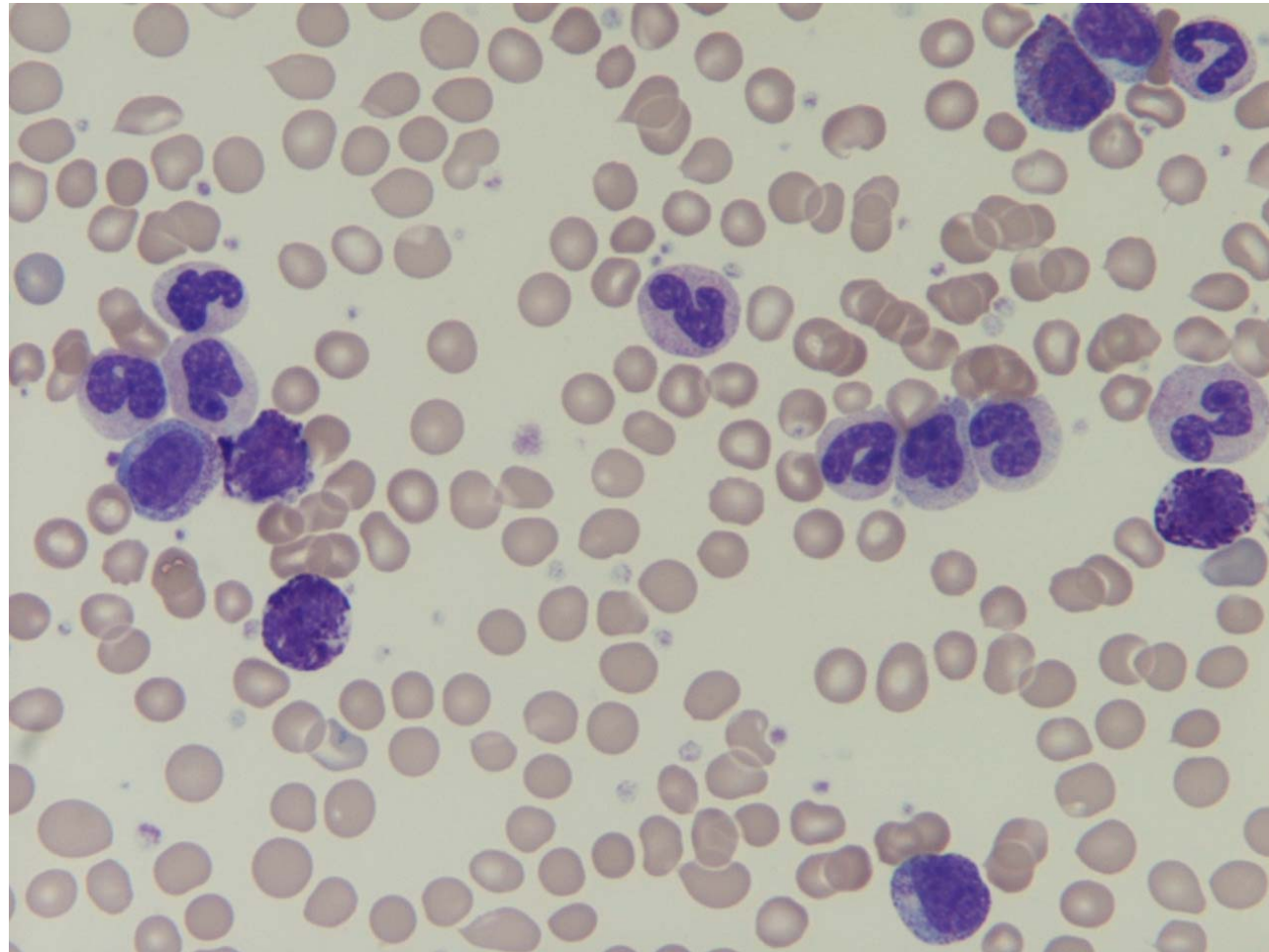

Chronische myeloïde leukemie (CML) (5)

Perifeer bloeduitstrijkje (chronische fase)

basofilie

normale morfologie
myeloïde reeks

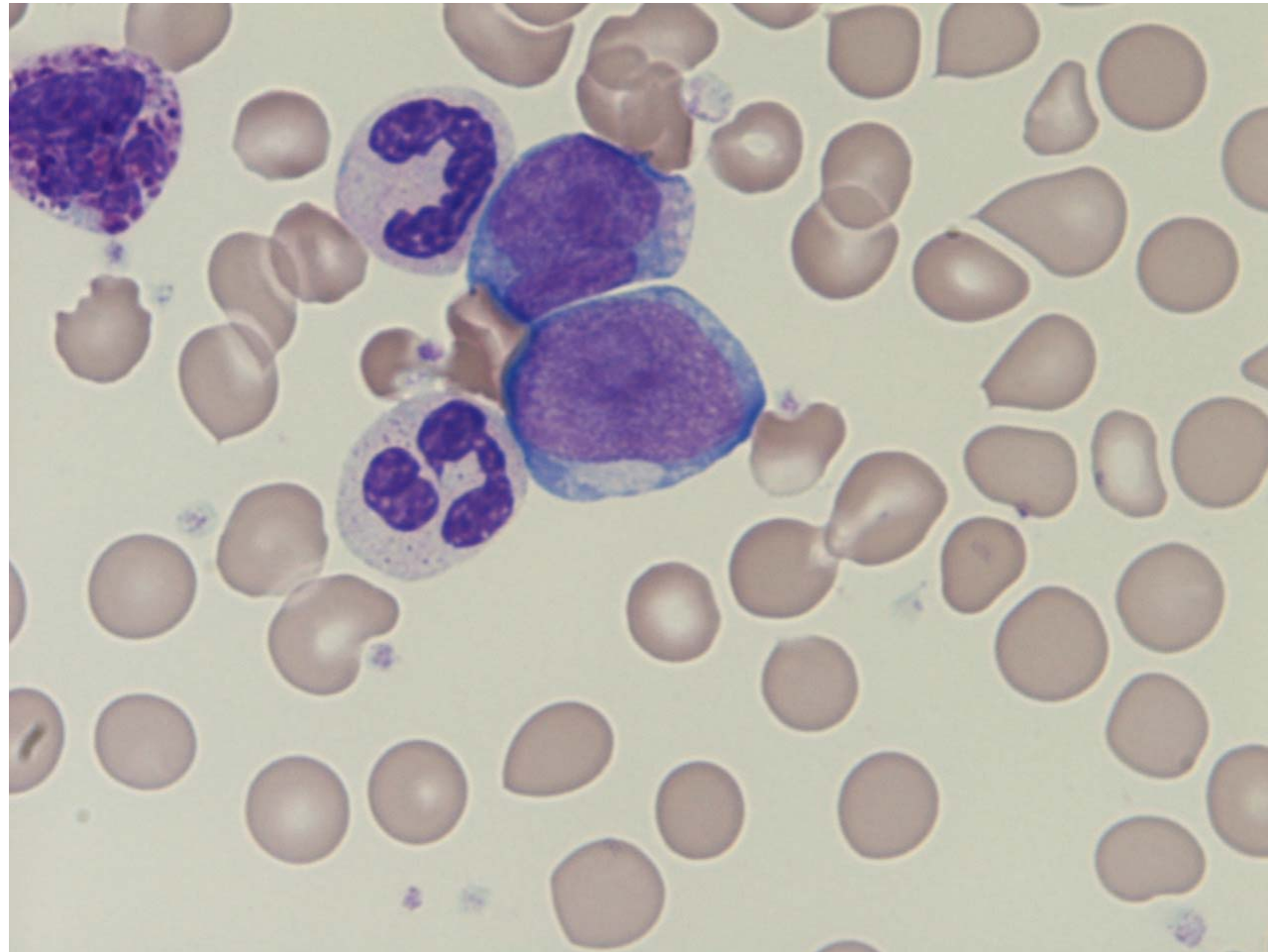

Chronische myeloïde leukemie (CML) (6)

Perifeer bloeduitstrijkje (chronische fase)

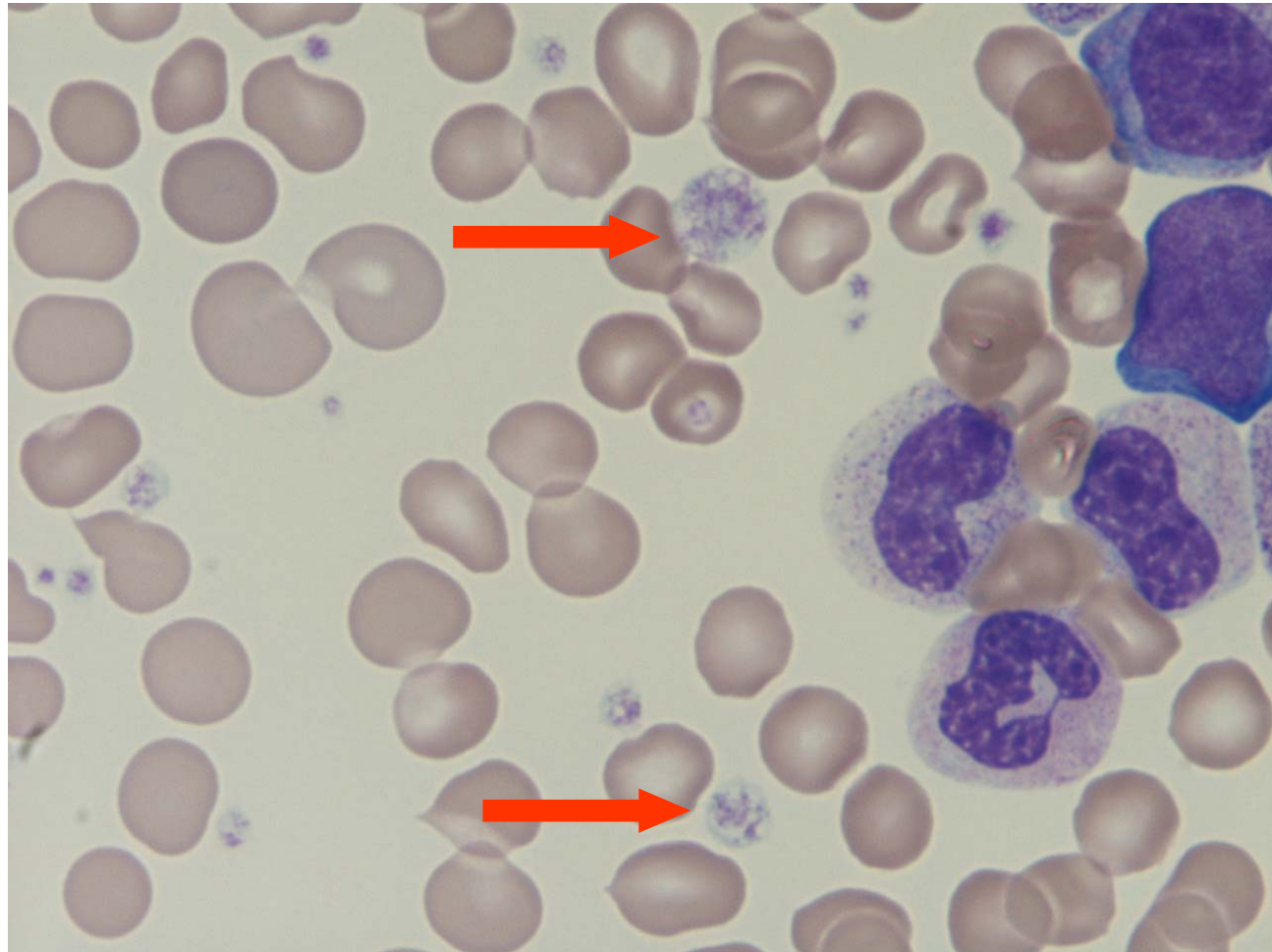
linksverschuiving
tot blasten (< 2%)

Chronische myeloïde leukemie (CML) (7)

Perifeer bloeduitstrijkje (chronische fase)

afwijkende
morfologie plaatjes
(reuzeplaatjes)

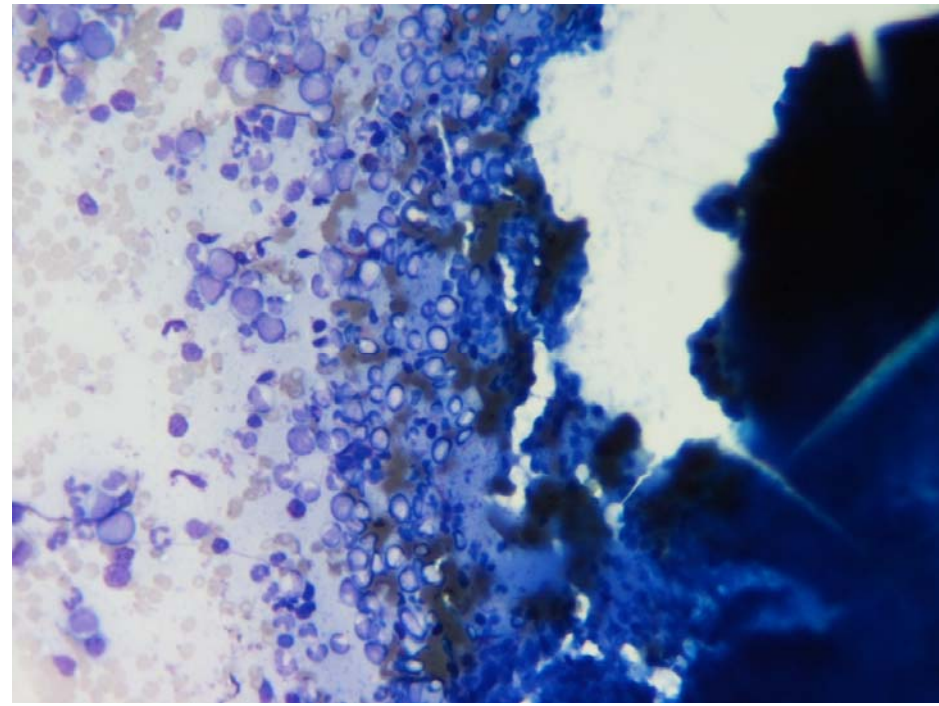
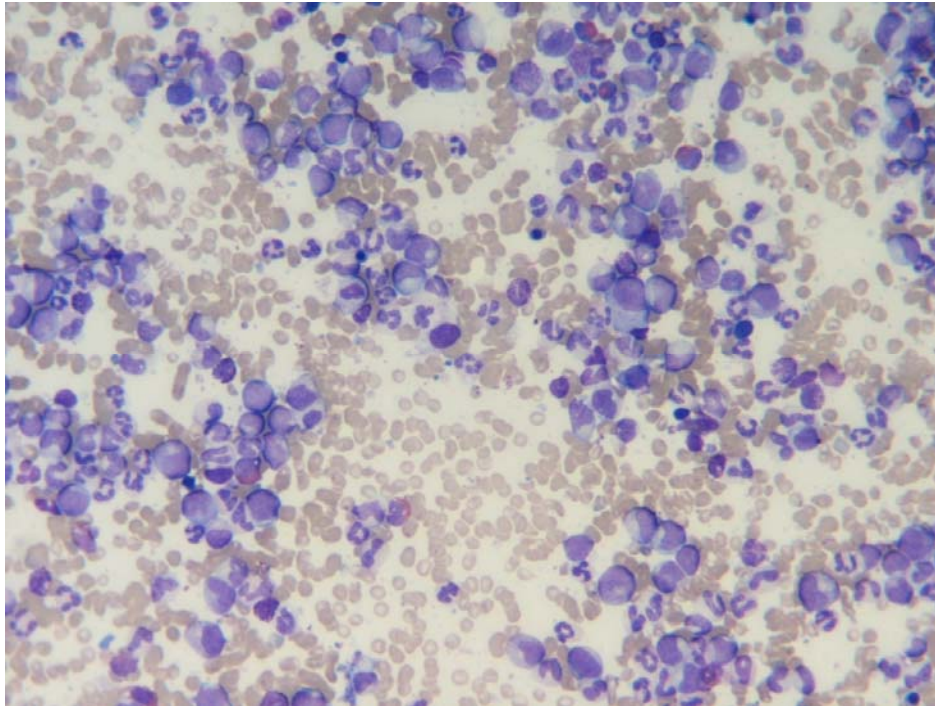

Chronische myeloïde leukemie (CML) (8)

Beenmerg (chronische fase)

hypercellulair BM / mergbrokje

Chronische myeloïde leukemie (CML) (9)

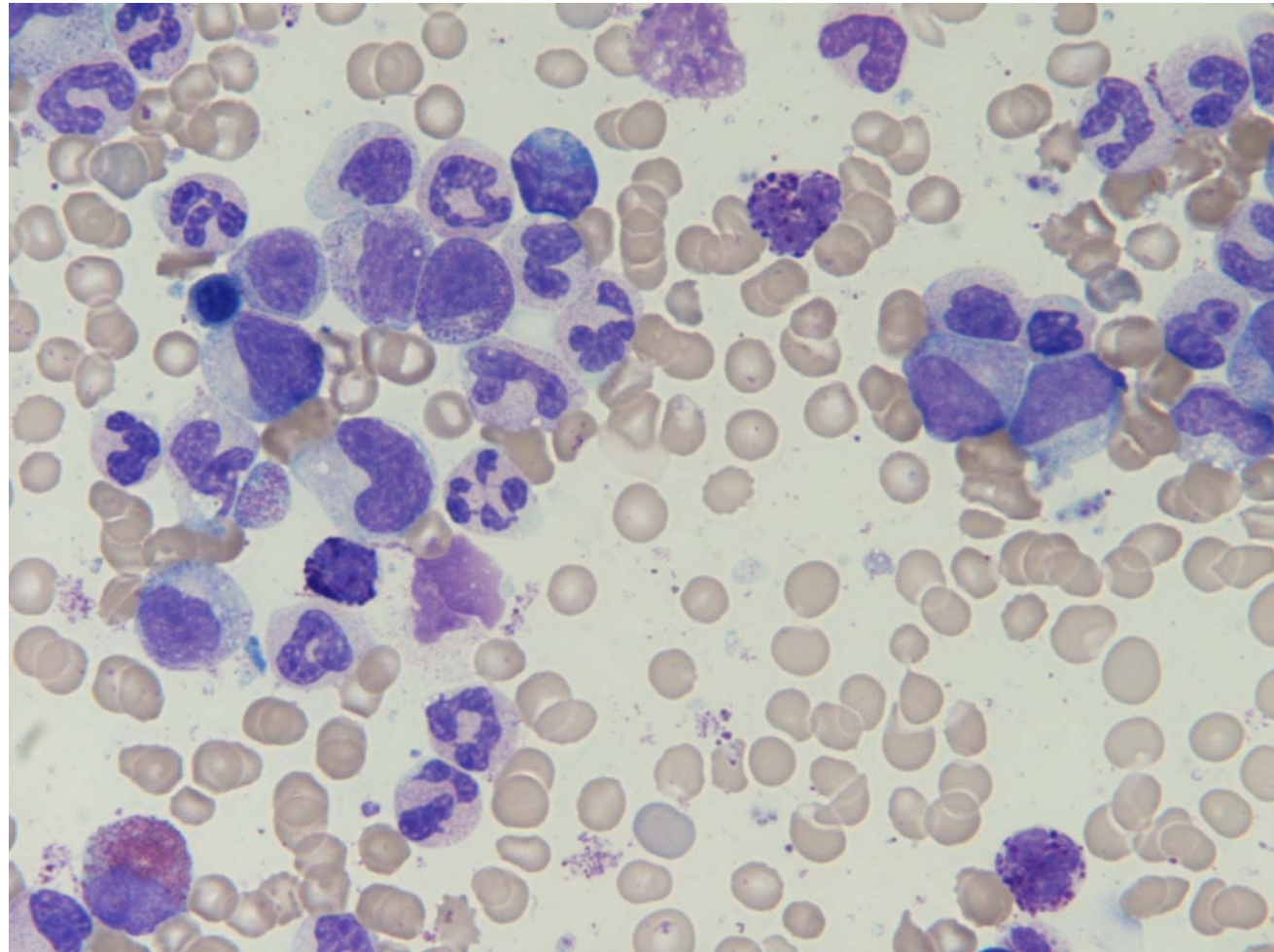
Beenmerg (chronische fase)

myeloïde hyperplasie

eosinofilie/basofilie

blasten <5% (<10%)

nl of ↓ rode reeks

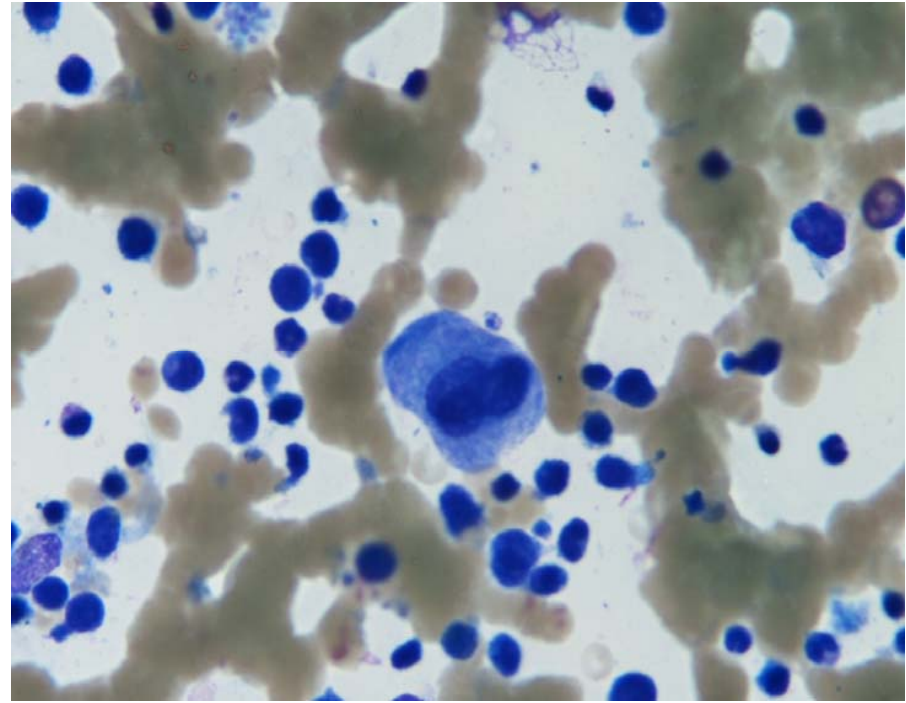
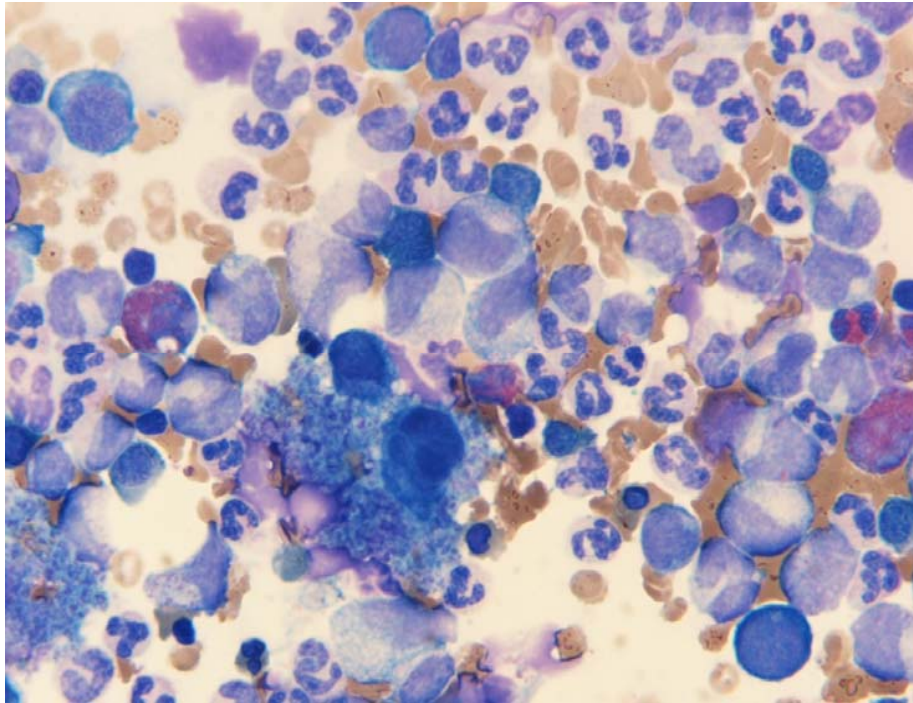

Chronische myeloïde leukemie (CML) (10)

Beenmerg (chronische fase)

nl, gedaalde of licht toegenomen Mgf-reeks

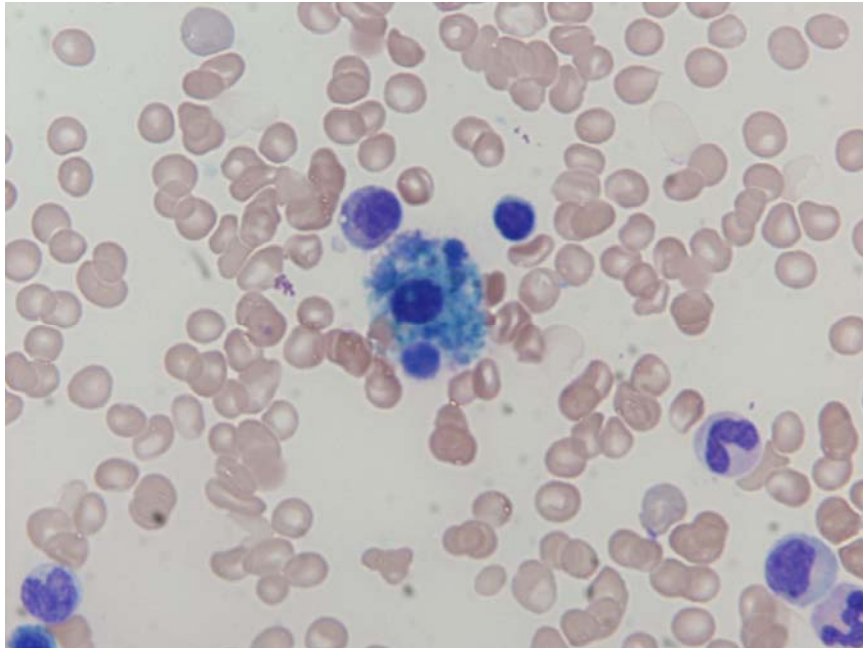
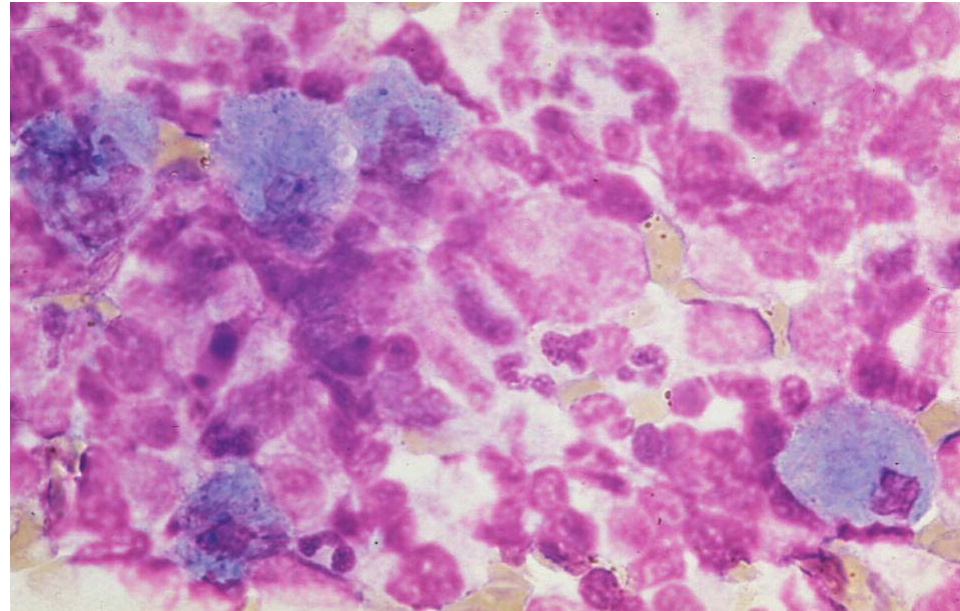
kleinere monolobaire/hypolobaire megakaryocyten

Chronische myeloïde leukemie (CML) (11)

Beenmerg (chronische fase)

pseudo-Gaucher cellen

sea-blue histiocytes

Chronische myeloïde leukemie (CML) (12)

Transformatie naar acceleratie fase

Klinisch: botpijnen, koorts, splenomegalie ++, miltinfarten

Perifeer:

- 10 - 19 % blasten
- ≥ 20 % basofielen
- toename leukocytose en anemie
- persisterende trombopenie of trombocytose
- cytogenetische evidentie voor clonale evolutie

Centraal:

- 10 - 19 % blasten **lymfoblasten!**
- dysplasie van granulocyttaire reeks
- dysplasie / proliferatie Mgc-reeks

Chronische myeloïde leukemie (CML) (13)

Transformatie naar blasten fase

Klinisch: cfr. AML

Perifeer: - ≥ 20 % blasten

Centraal:

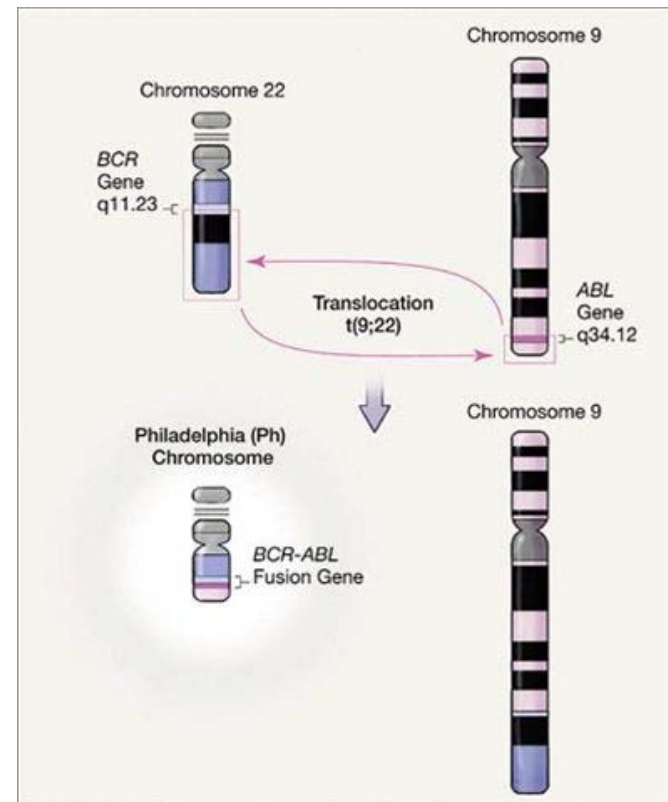
- ≥ 20 % blasten, (70% myeloïd, 30% lymfatisch of beiden)
- clusters / foci blasten in BM
- extramedullaire blastenproliferatie

Chronische myeloïde leukemie (CML) (14)

Cytogenetica / moleculaire diagnostiek

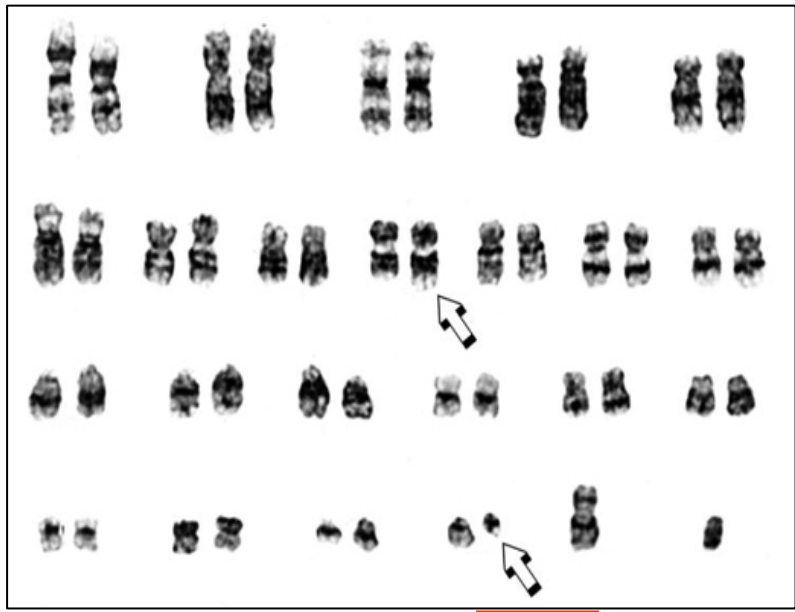
- enige MPD geassocieerd met specifieke (cyto)genetische abnormaliteit
- 90-95% $t(9;22)(q34;q11)$
- $\neq$ breekpunten in BCR gen
- variante / cryptische translocaties
- clonale evolutie

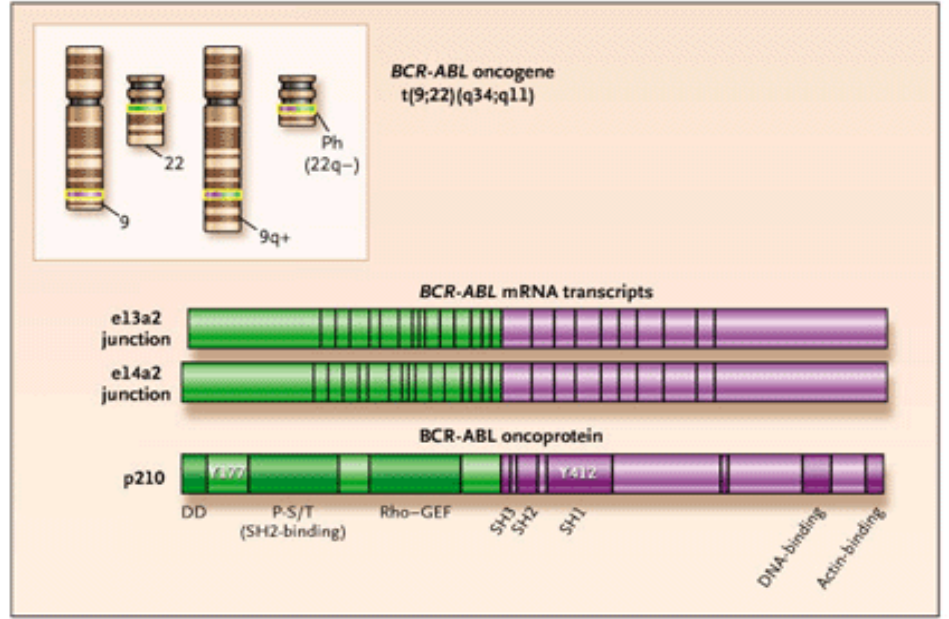

Chronische myeloïde leukemie (CML) (15)

t(9;22)(q34;q11) => Phi chromosoom => karoytype
=> *BCR/ABL*-fusiegen (= functioneel) => PCR

Phi

Essentiële trombocytose (ET) (1)

- mediaan 50 - 60j (30j)
- incidentie = 1-2.5/100.000/jaar
- **diagnostische criteria cfr. WHO** = uitsluitingsdiagnose

Inclusiecriteria: plaatjes over 6m stabiel $> 600 \times 10^9/L$
aanwijzingen in BM

Exclusiecriteria: geen aanwijzingen voor PV, CML (Phi en BCR/ABL neg),
CIMF
geen aanwijzingen voor MDS
geen aanwijzingen voor reactieve trombocytose

Essentiële trombocytose (ET) (2)

Table 1. Causes of Secondary (Reactive) Thrombocytosis.

Transient processes

Acute blood loss

Recovery ("rebound") from thrombocytopenia

Acute infection or inflammation

Response to exercise

Sustained processes

Iron deficiency

Hemolytic anemia

Asplenia (e.g., after splenectomy)

Cancer

Chronic inflammatory or infectious diseases

Connective-tissue disorders

Temporal arteritis

Inflammatory bowel disease

Tuberculosis

Chronic pneumonitis

Drug reactions

Vincristine

All-trans-retinoic acid

Cytokines

Growth factors

Uit: NEJM 2004,350(12):1211-1219

Essentiële trombocytose (ET) (3)

Kliniek

- asymptomatisch (>50%)
- trombose en/of bloedingen
- vasculaire occlusie (hoofdpijn, duizeligheid, visusstoornissen)
- spleno(hepato)megalie

Bloedwaarden

- normochrome, normocyttaire anemie
- normale leukocytose, normale differentiatie
- aanhoudende trombocytose ($>600 \times 10^9/L$)

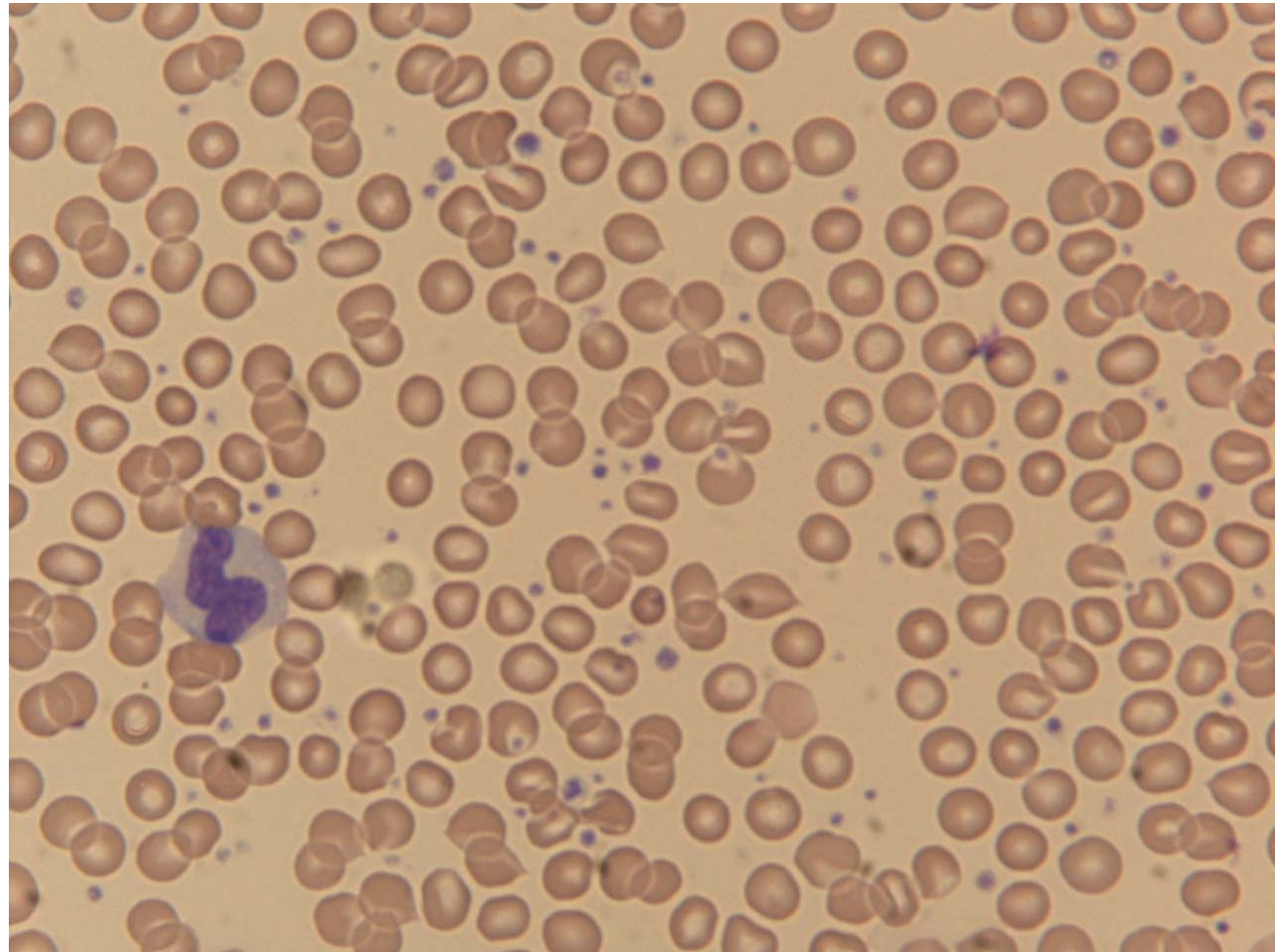

Essentiële trombocytose (ET) (4)

Perifeer bloeditstrijkje

talrijke plaatjes

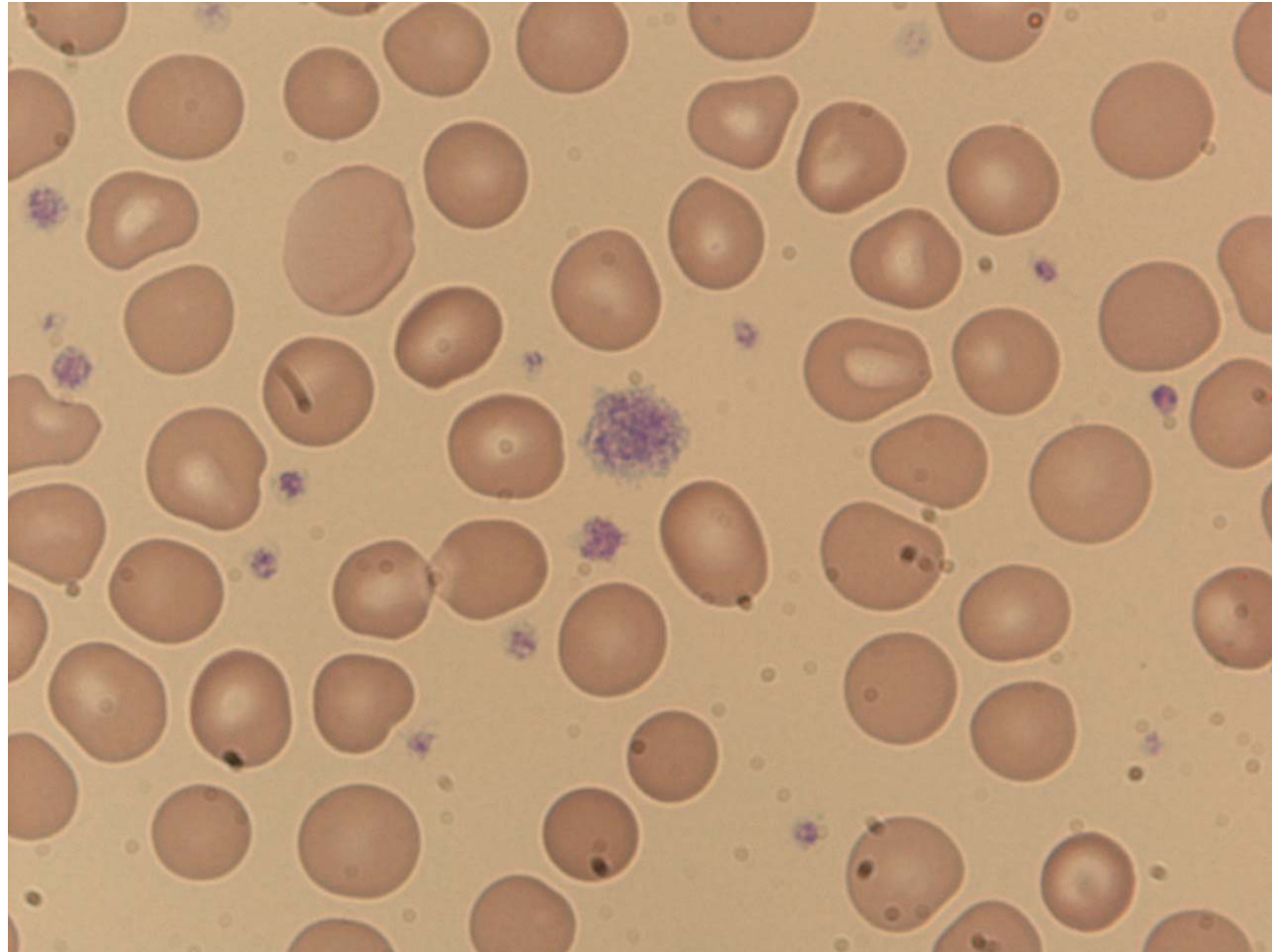

Essentiële trombocytose (ET) (5)

Perifeer bloeditstrijkje

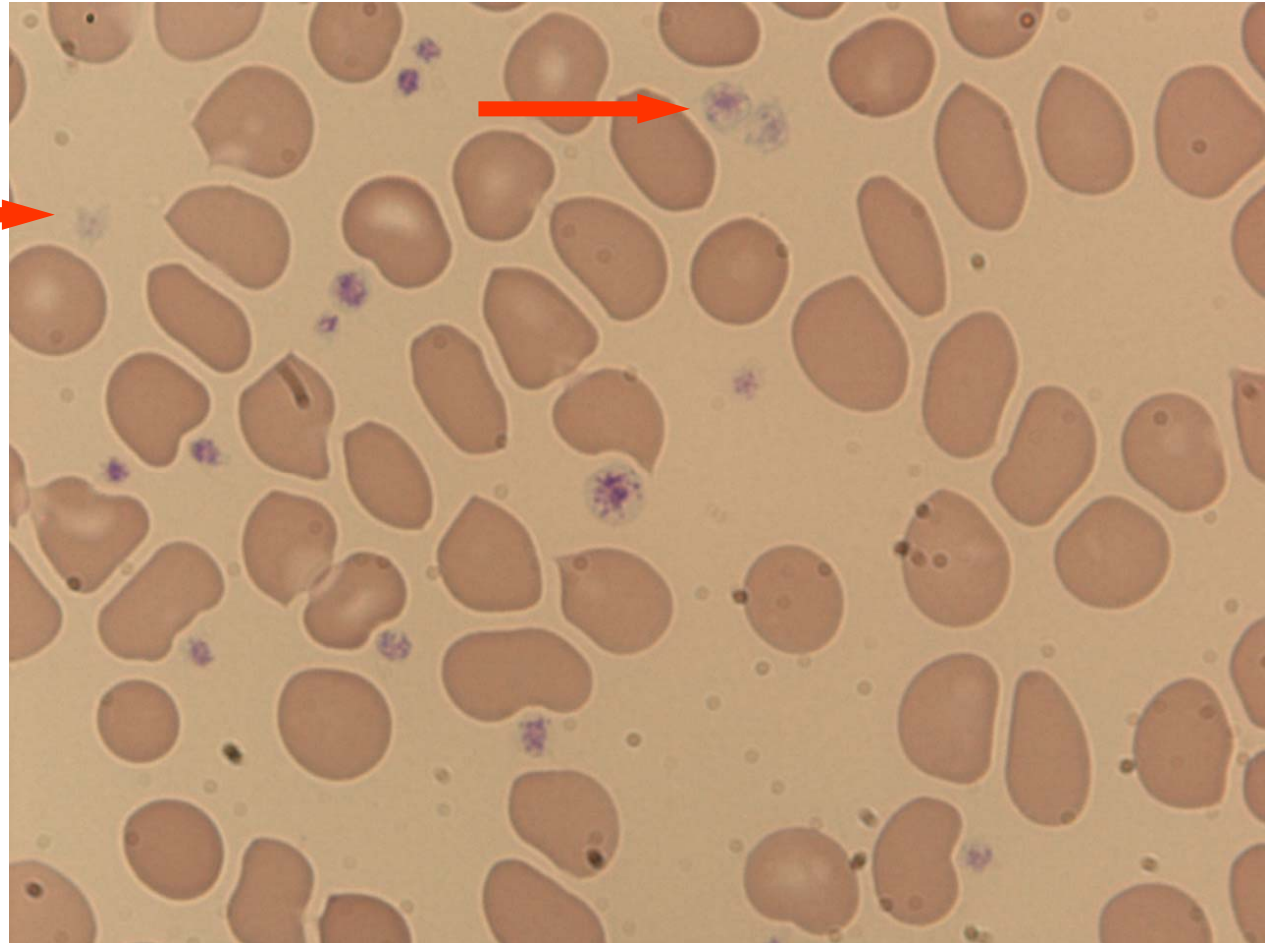
anisocytose PLT

Essentiële trombocytose (ET) (6)

Perifeer bloeditstrijkje

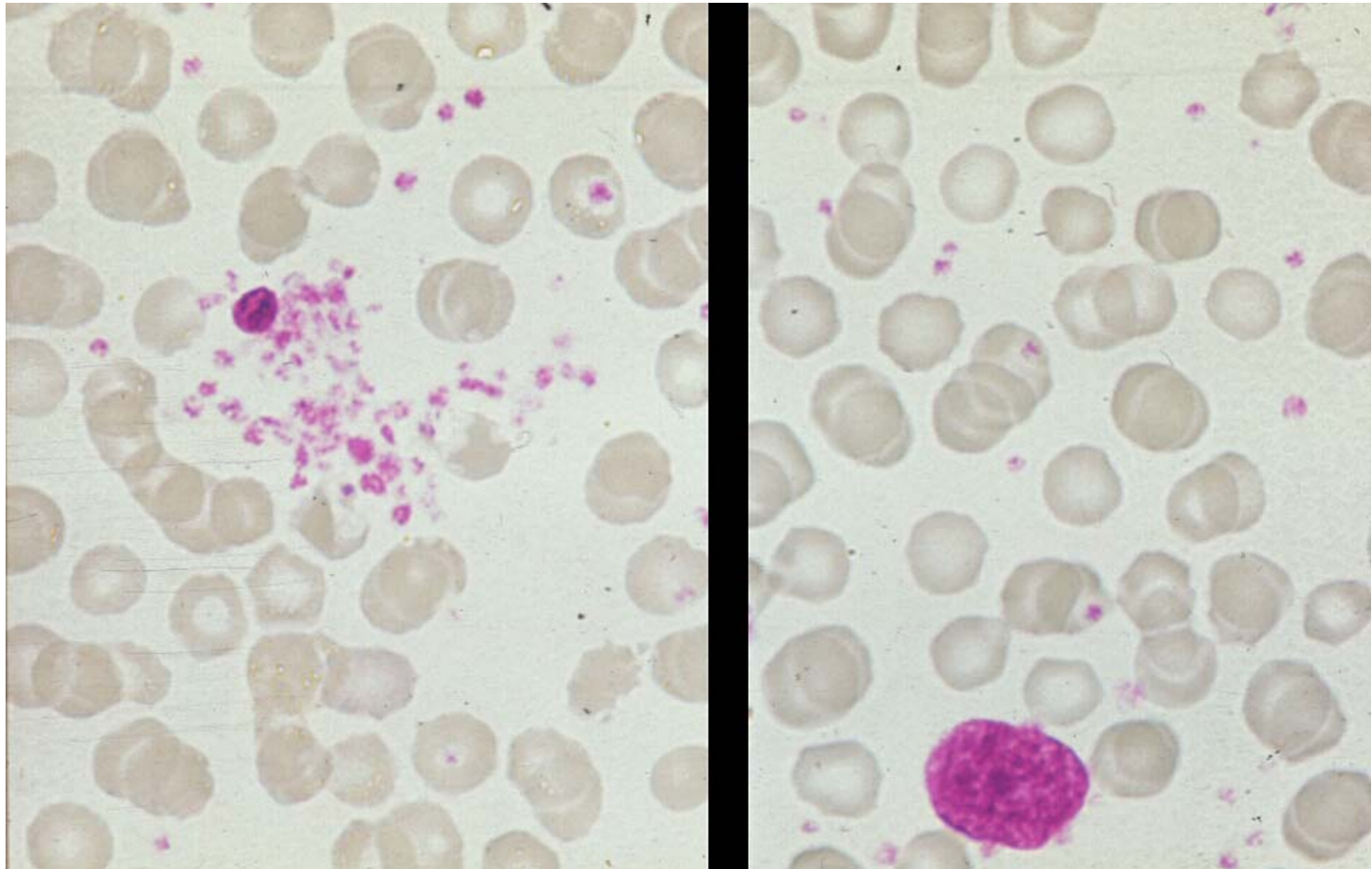
hypogranulatie PLT

Essentiële trombocytose (ET) (7)

Perifeer bloeditstrijkje

kern Mgk

Essentiële trombocytose (ET) (8)

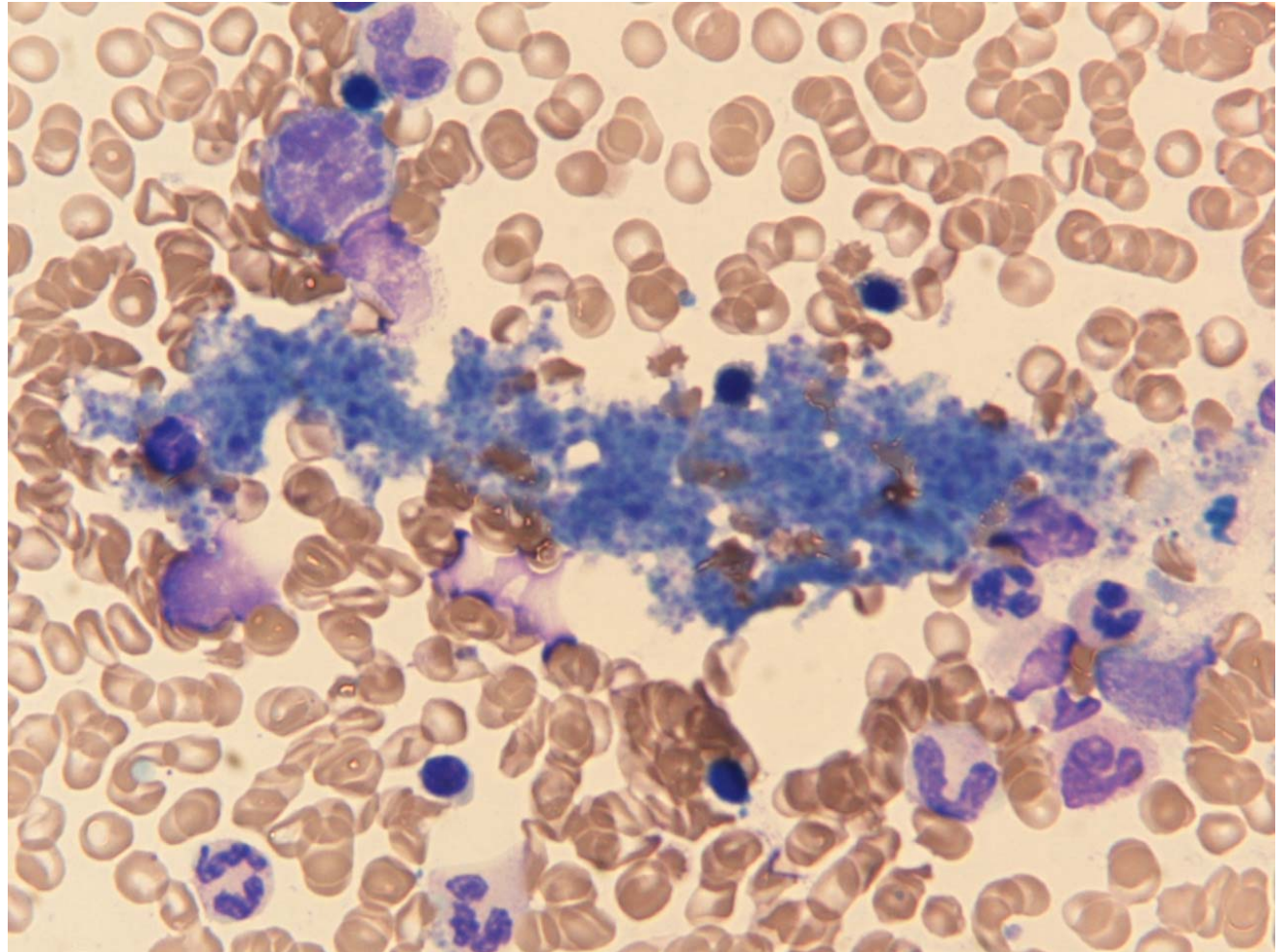
Beenmerg

normocellulair BM

nl myelopoïese

nl erythropoïese

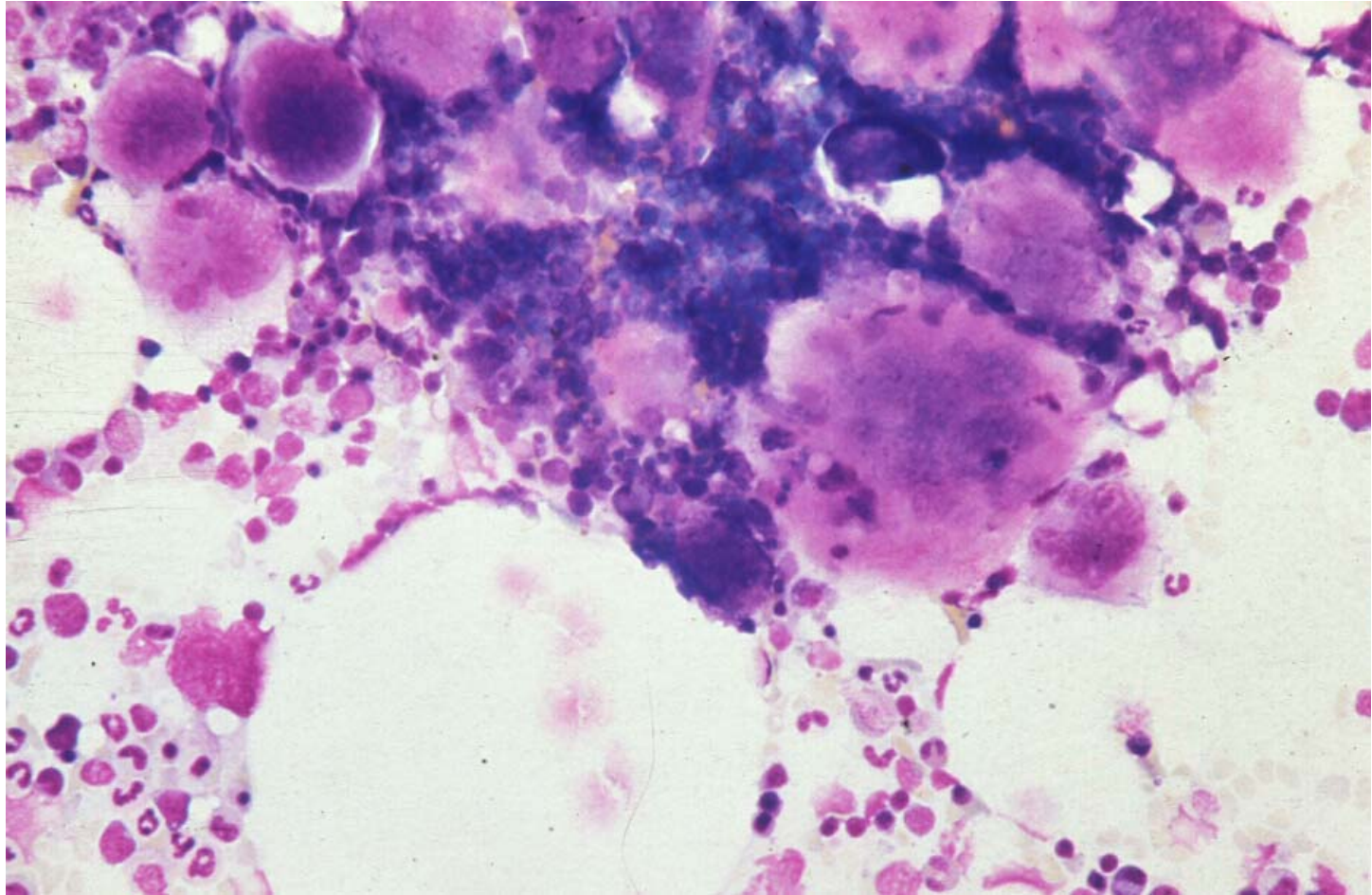
grote velden PLT

Essentiële trombocytose (ET) (9)

Beenmerg

Mgk hyperplasie

emperipolesis

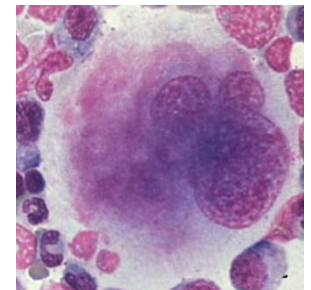
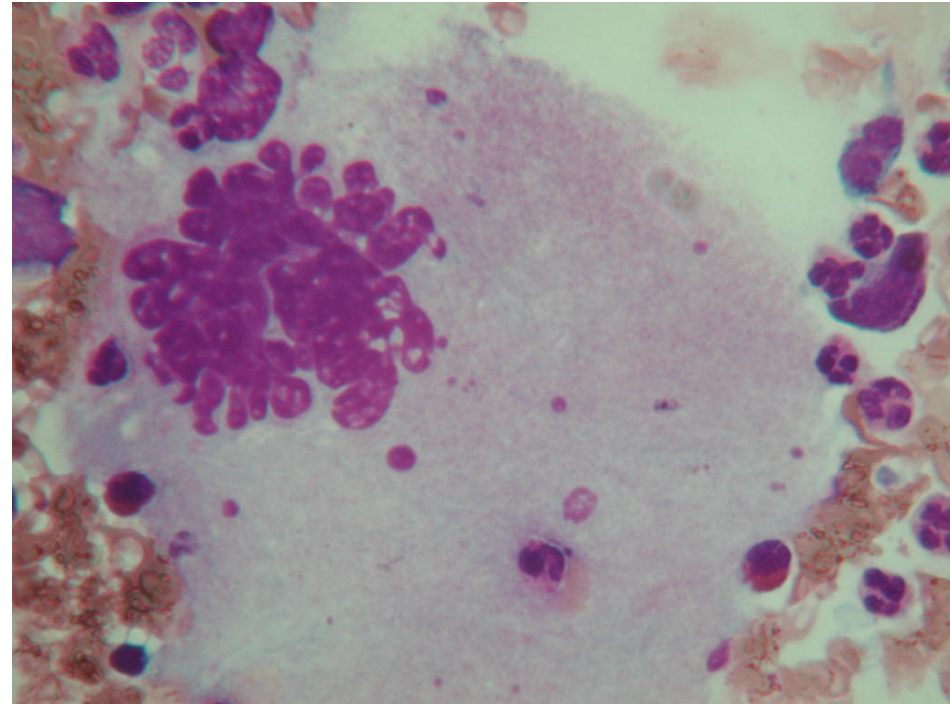
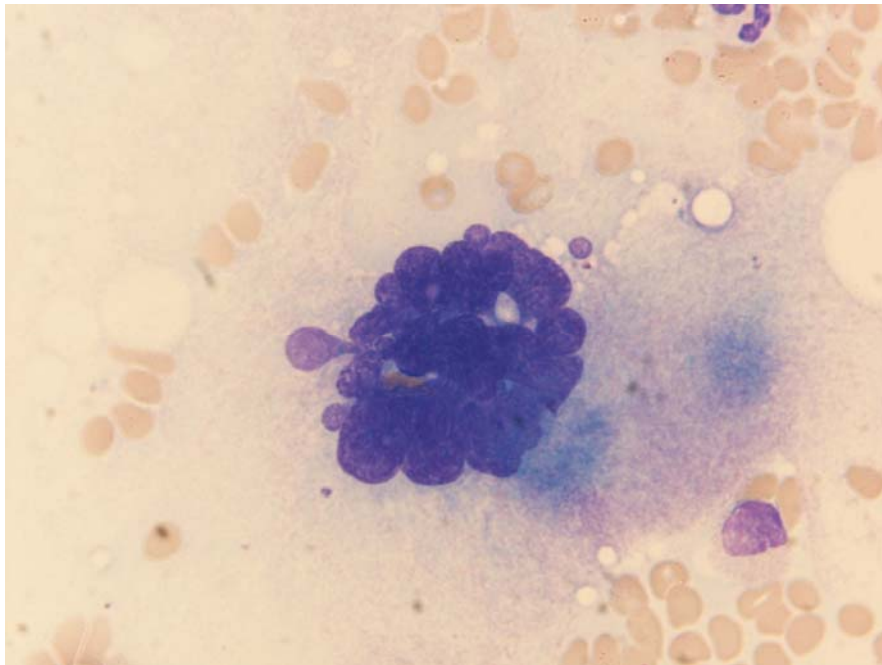

Essentiële trombocytose (ET) (10)

Beenmerg

reuze Mgk

hyperlobulatie

nl Mgk

Essentiële trombocytose (ET) (11)

Table 2. Clinical Findings That May Distinguish between Clonal and Secondary (Reactive) Thrombocytosis.

Finding	Clonal Thrombocytosis*	Secondary (Reactive) Thrombocytosis
Underlying systemic disease	No	Often clinically apparent
Digital or cerebrovascular ischemia	Characteristic	No
Large-vessel arterial or venous thrombosis	Increased risk	No
Bleeding complications	Increased risk	No
Splenomegaly	Yes, in about 40% of patients	No
Peripheral-blood smear	Giant platelets	Normal platelets
Platelet function	May be abnormal	Normal
Bone marrow megakaryocytes		
No.	Increased	Increased
Morphologic features	Giant, dysplastic forms with increased ploidy; associated with large masses of platelet debris	Normal

* Clonal thrombocytosis includes essential thrombocythemia and other myeloproliferative disorders.

Uit: NEJM 2004,350(12):1211-1219

Polycythemia vera (PV) (1)

- polycythemie = stijging van Hct boven de normale waarde
mannen >54, vrouwen >47

absolute ↔ relatieve polycythemie

RBC massa ↑ ↔ plasmavolume ↓

- primaire polycythemie = Ziekte van Vacquez = Polycythemia Vera
- secundaire polycythemie (hypoxie, hoogte, tumoren, ...)

- gem. leeftijd 60j
- incidentie = 8-10/1.000.000/jaar

Polycythemia vera (PV) (2)

Table 4. World Health Organization criteria for diagnosis of polycythemia vera [2].

A1	Elevated total blood cell mass >25% above mean normal predicted value, or hemoglobin >18.5 g/dl in men, 16.5 g/dl in women or >99th percentile of method-specific reference range for age, sex and altitude of residence
A2	No cause of secondary erythrocytosis, including: - absence of familial erythrocytosis - no elevation of EPO due to: hypoxia (arterial pO ₂ ≤ 92%), high oxygen affinity hemoglobin, truncated EPO receptor, inappropriate EPO production by tumor
A3	Splenomegaly
A4	Clonal genetic abnormality other than Philadelphia chromosome or <i>Bcr-Abl</i> fusion gene in marrow cells
A5	Endogenous erythroid colony formation <i>in vitro</i>
B1	Thrombocytosis >400 × 10 ⁹ /l
B2	White blood cells >12 × 10 ⁹ /l
B3	Bone marrow biopsy showing panmyelosis with prominent erythroid and megakaryocytic proliferation
B4	Low serum EPO levels

Note: Diagnosis of polycythemia vera is acceptable if the following combinations are present: A1 + A2 and any other category A, or A1 + A2 and any two of category B.
EPO: Erythropoietin.

= uitsluitingsdiagnose

Polycythemia vera (PV) (3)

2 fasen:

- polycythemische fase: RBC massa ↑
- post-polycythemische / “spent” fase: cytopenie

Kliniek

- plethora (rode kleur van het aan gezicht)
- (hepato)splenomegalie
- hyperviscositeit: hoofdpijn
duizeligheid
visus stoornissen
diffuse pijnen
- verhoogde thrombose neiging (perifeer, CVA, Budd-Chiari)
- bloedingen (GI)
- pruritus

Polycythemia vera (PV) (4)

Bloedwaarden

- rode bloedcel massa > 25% boven nl
- Hgb > 18.5 g/dL (♂) en > 16.5 g/dL (♀)
- normochroom, normocytair bloedbeeld
(cave chronisch bloedverlies, MCV ↓)

- lichte leukocytose (> $12 \times 10^9/L$)
- ↑ neutrofielen, basofielen, myeloïde voorlopers mogelijk
- geen blasten

- trombocyten vaak > $400 \times 10^9/L$

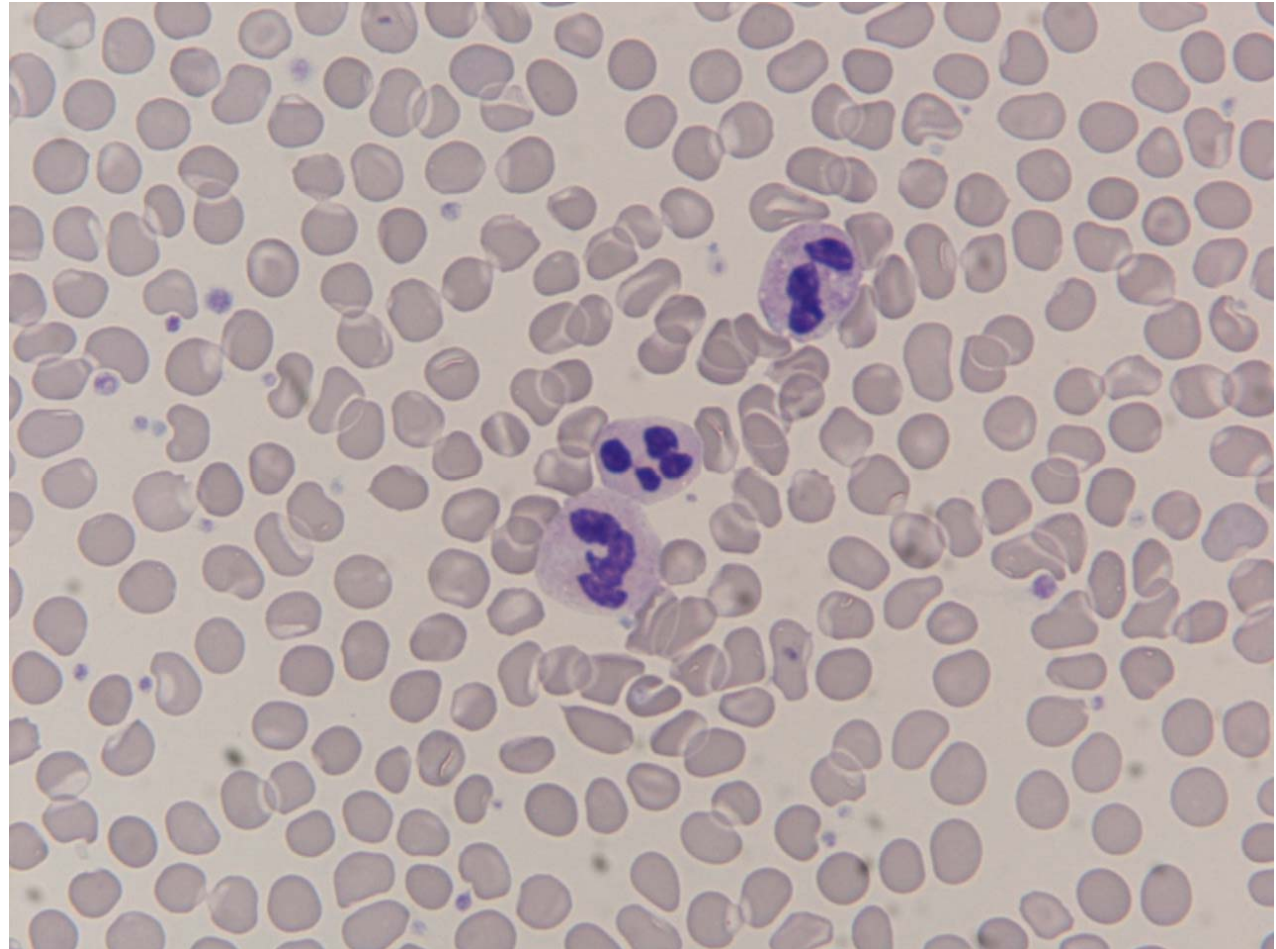
Polycythemia vera (PV) (5)

Perifeer bloeditrijkje

polycythemie

neutrofilie

talrijke plaatjes

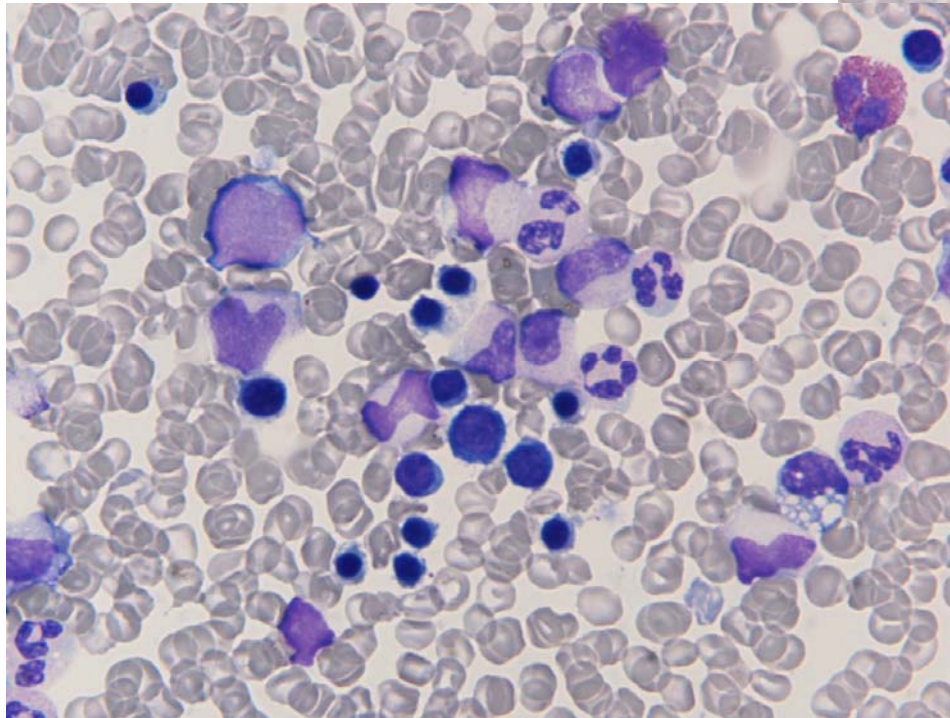
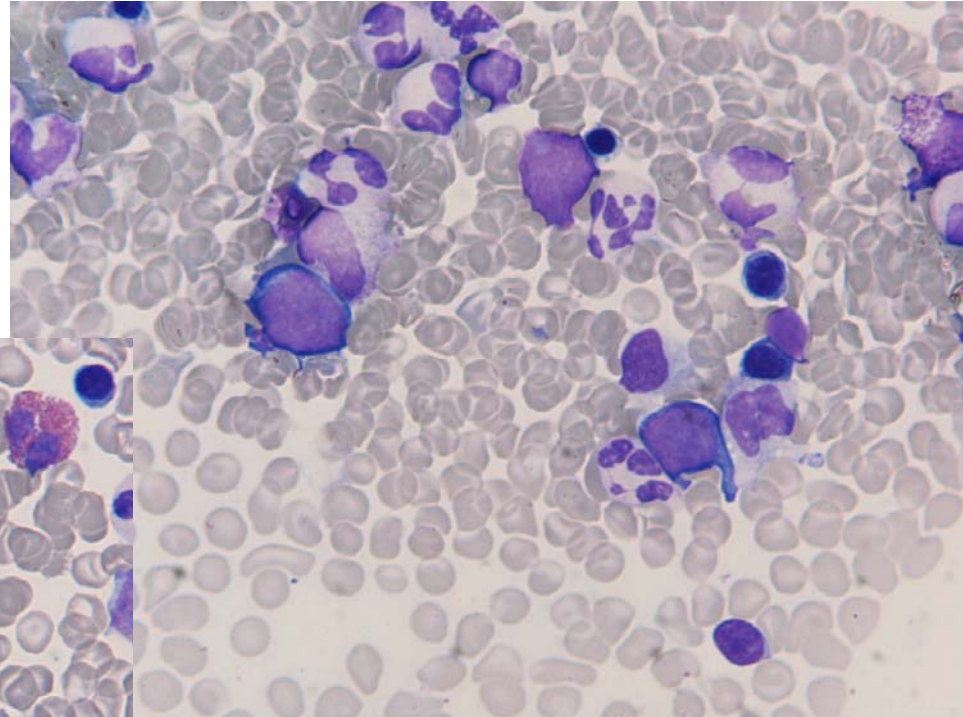

Polycythemia vera (PV) (6)

Beenmerg

hypercellulair BM
(3 reeksen)

sterke rode reeks

rode voorlopers

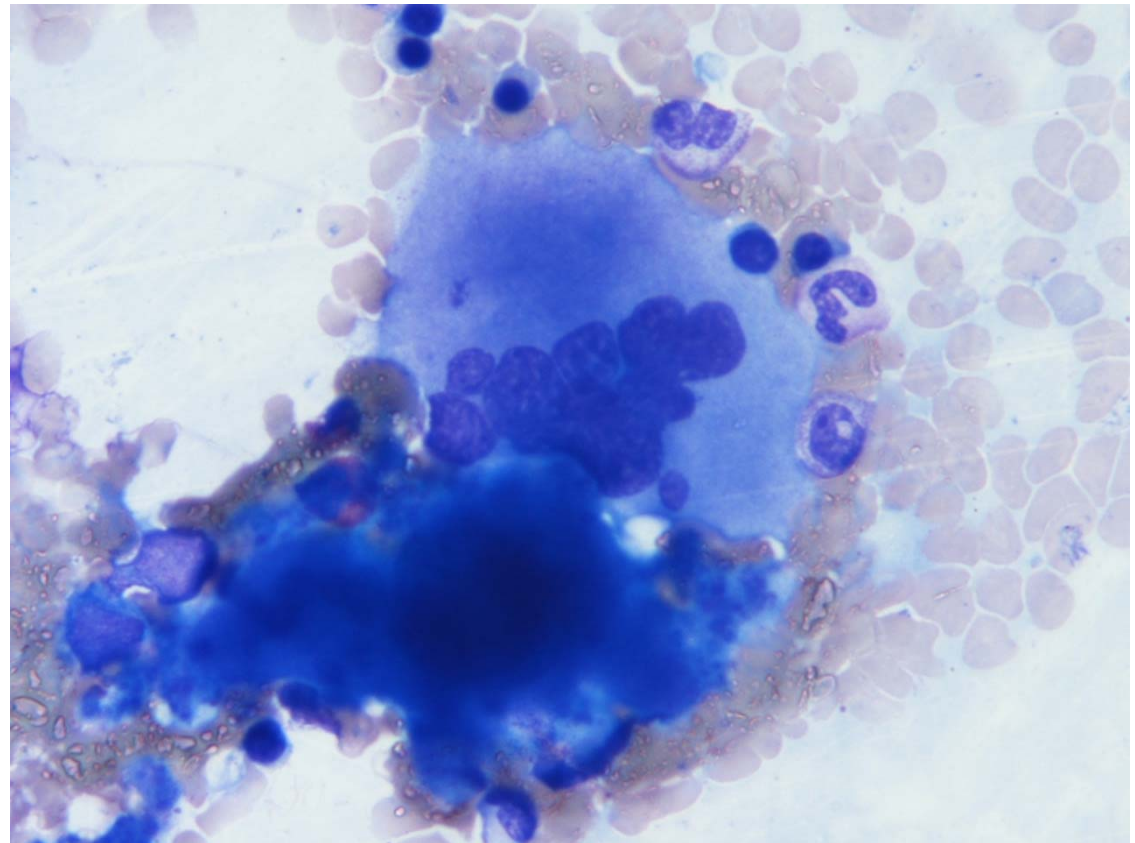

Polycythemia vera (PV) (7)

Beenmerg

- ↑ Mgb, polymorf (klein tot extreem groot), vaak sterk gelobd, clusters, geen dysplasie
- **geen** ↑ blasten

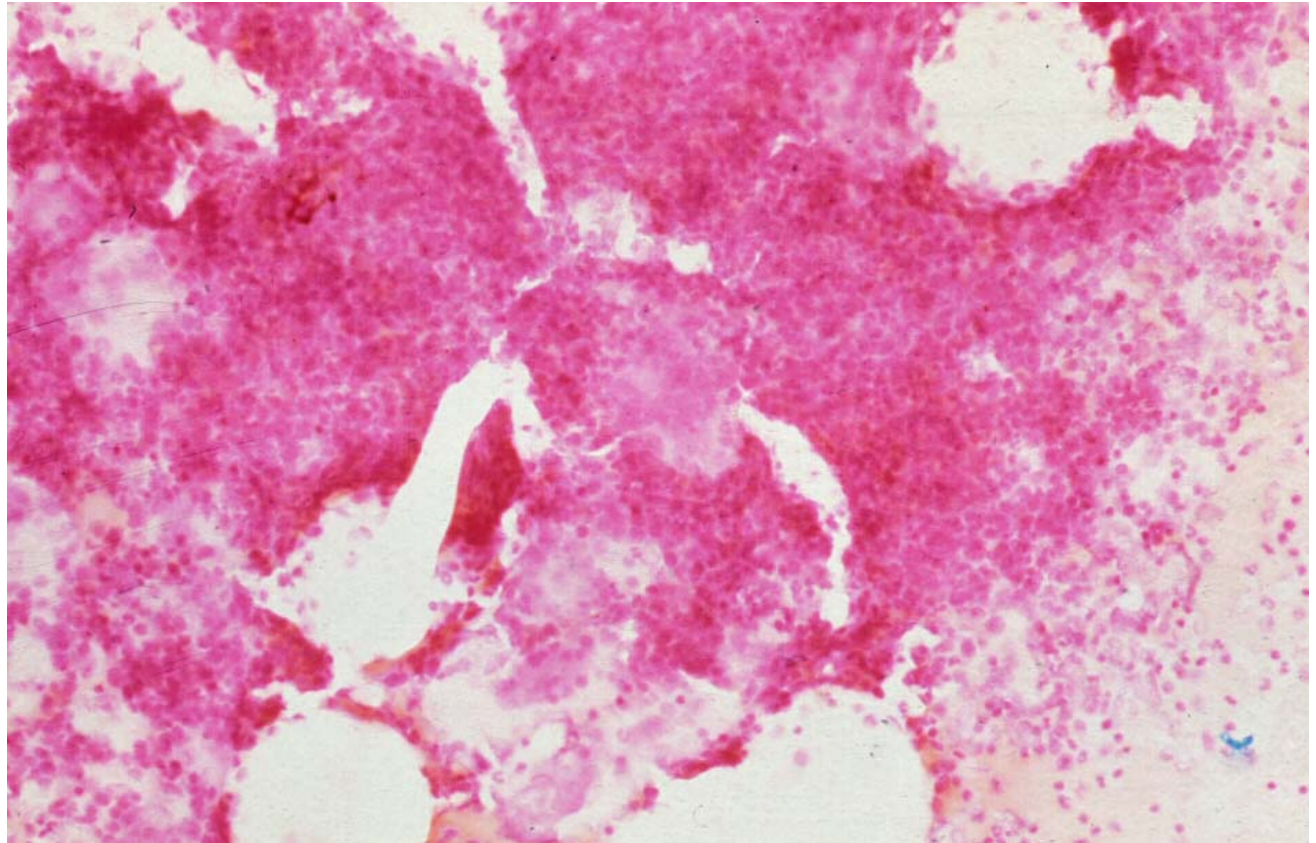

Polycythemia vera (PV) (8)

Beenmerg

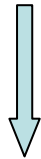
negatieve Fe-kleuring

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (1)

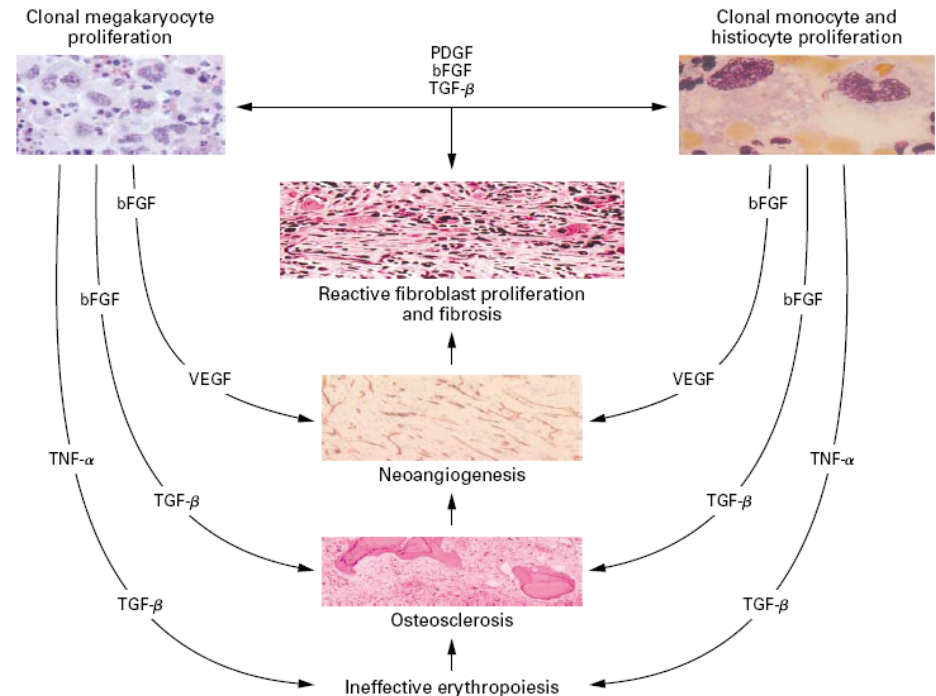
- = progressieve fibrosering (vorming van bindweefsel) van BM

extramedullaire hematopoïese
(vnl. lever, milt)

- reactief,
2° aan onderliggend clonaal proces

- idiopathisch versus na PV of ET

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (2)

- mediane leeftijd 70j
- 0.5-1.5/100.000/jaar

Kliniek

2 fasen

aanloopfase:

milde symptomen zoals vermoeidheid, nachtzweeten, vermagering, ... of asymptomatisch
geen of milde hepato/splenomegalie

fibrotische fase:

matige tot sterke hepato/splenomegalie
toegenomen extramedullaire hematopoïese

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (3)

Bloedwaarden

- lichte tot uitgesproken anemie
- matige tot sterke leucocytose en trombocytose, progressief nl of ↓
- zz blasten mogelijk

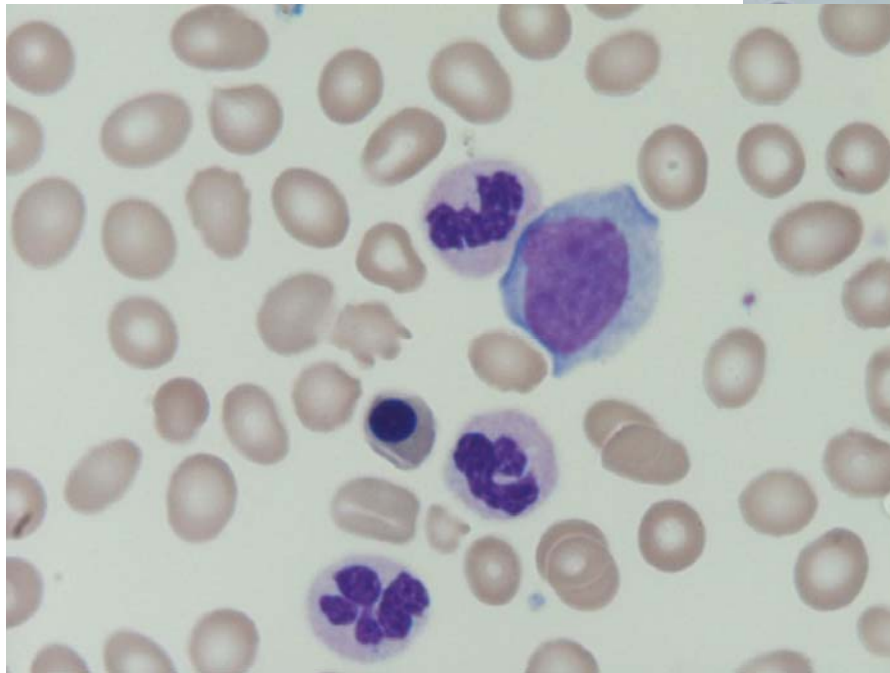
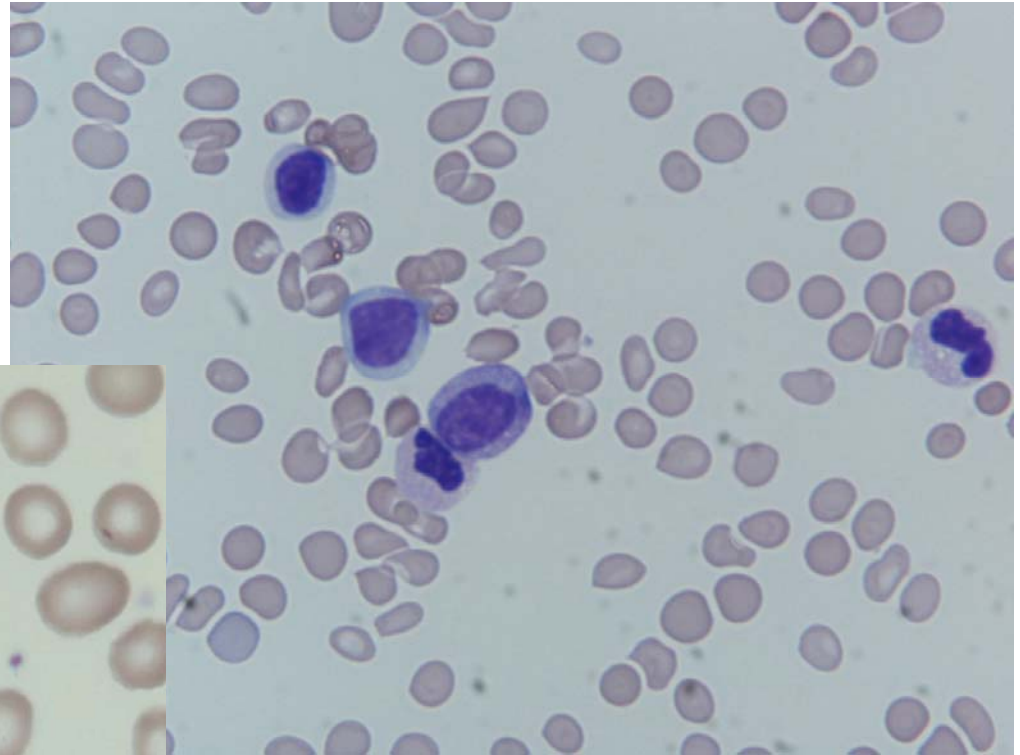

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (4)

Perifeer bloeditstrijkje

myeloïde voorlopers
normoblast

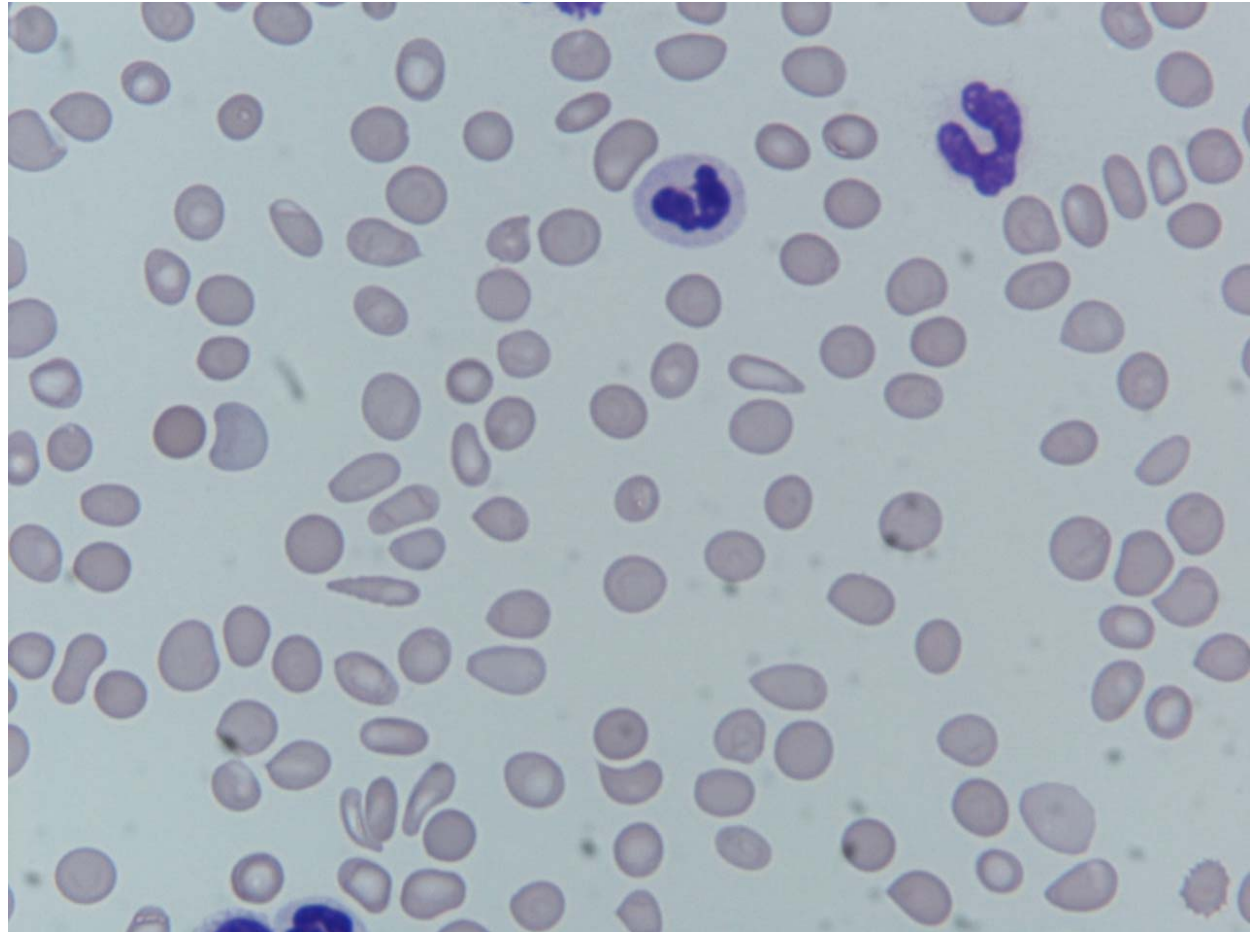
= leuco-erythroblastaire formule

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (5)

Perifeer bloeditstrijkje

traancellen

reuze-trombocyten,
Mgk kernresten
micromegakaryocyten

Chronische idiopatische myelofibrose (CIMF) (6)

Beenmerg

- aanloopfase:**
- hypercellulair
  - ↑ neutrofielen, linksverschuiving mogelijk (tot meta)
  - < 10% blasten
  - gedaalde erythropoïese
  - ↑ (atypische) Mgc (clusters, vaak groot, abnormaal gelobde kern en naaktkernige vormen)
  - lymfoïde haardjes mogelijk

- fibrotische fase:**
- celarm
  - vaak dry tap
  - depjes van biopt
  - **botboor = diagnostisch**

CASUS (1)

- vrouw, 67 jaar
- sedert 1995: CML chronische fase (Phi+)
- nu: progressieve anemie en trombopenie, algemene malaise

CASUS (2)

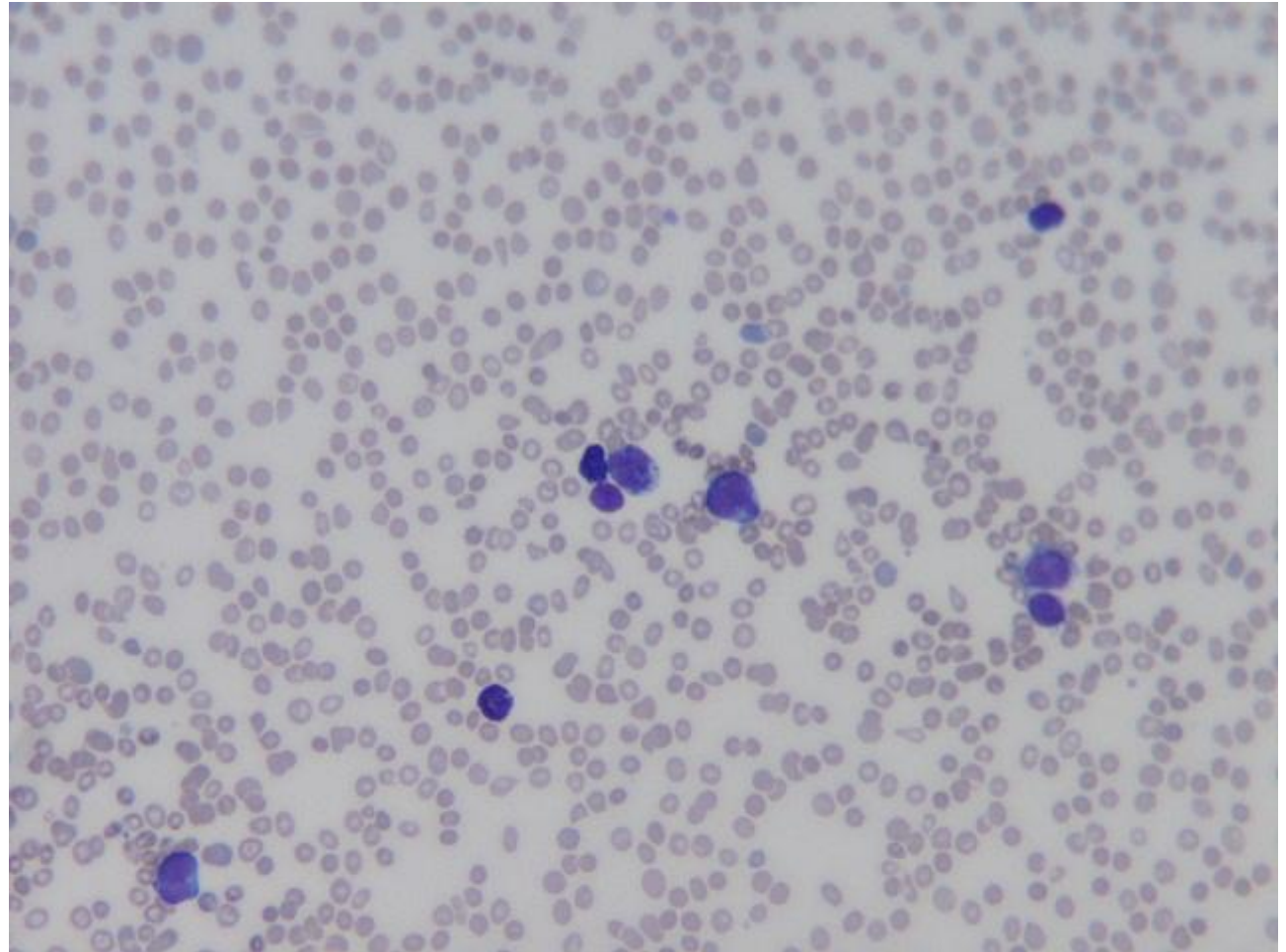
Bloedwaarden

Hemoglobine	8.7 g/dL	12.0 - 16.0
Hematocriet	0.287	0.370 - 0.470
RBC telling	3.23 10¹²/L	3.90 - 5.60
MCV	88.9 fL	76.0 - 96.0
MCH	26.9 pg	27.0 - 32.0
MCHC	30.3 g/dL	30.0 - 35.0
RDW (maat voor anisocytose)	18.3 %	11.7 - 14.5
Reticulocyten telling	3.0 %	0.5 - 2.0
Reticulocyten telling	96 10 ⁹ /L	20 - 100
Immature reticulocyte fraction	36.6 %	5.0 - 21.0
Bloedplaatjes telling	35 10⁹/L	150 - 450
WBC telling	42.7 10⁹/L	4.0 - 10.0
Urinezuur	6.0 mg/dL	2.6 - 6.0
LDH	2178 U/L	240 - 480
CRP	14.1 mg/L	<= 5.0

CASUS (3)

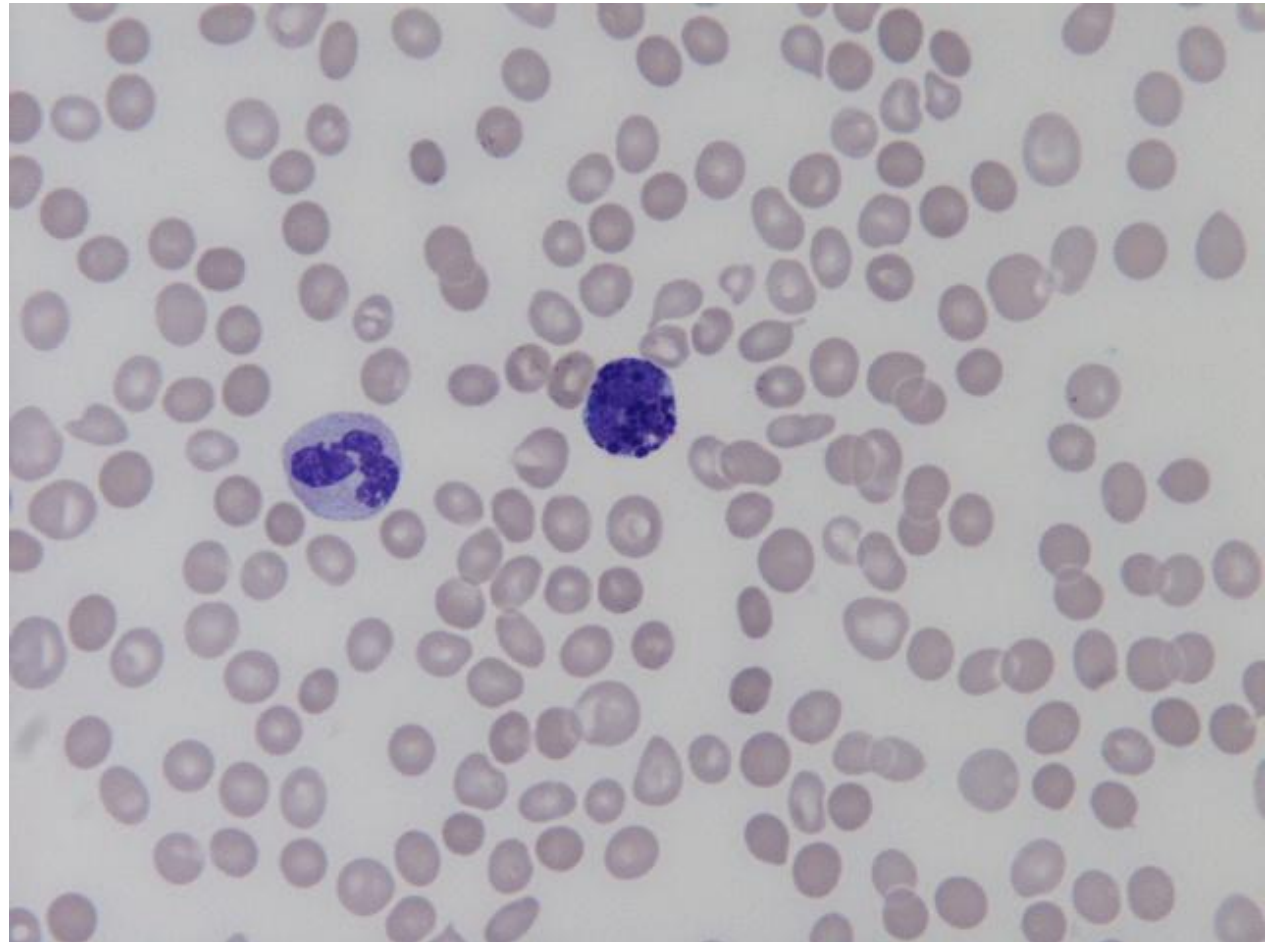
Perifeer bloeditrijkje

CASUS (4)

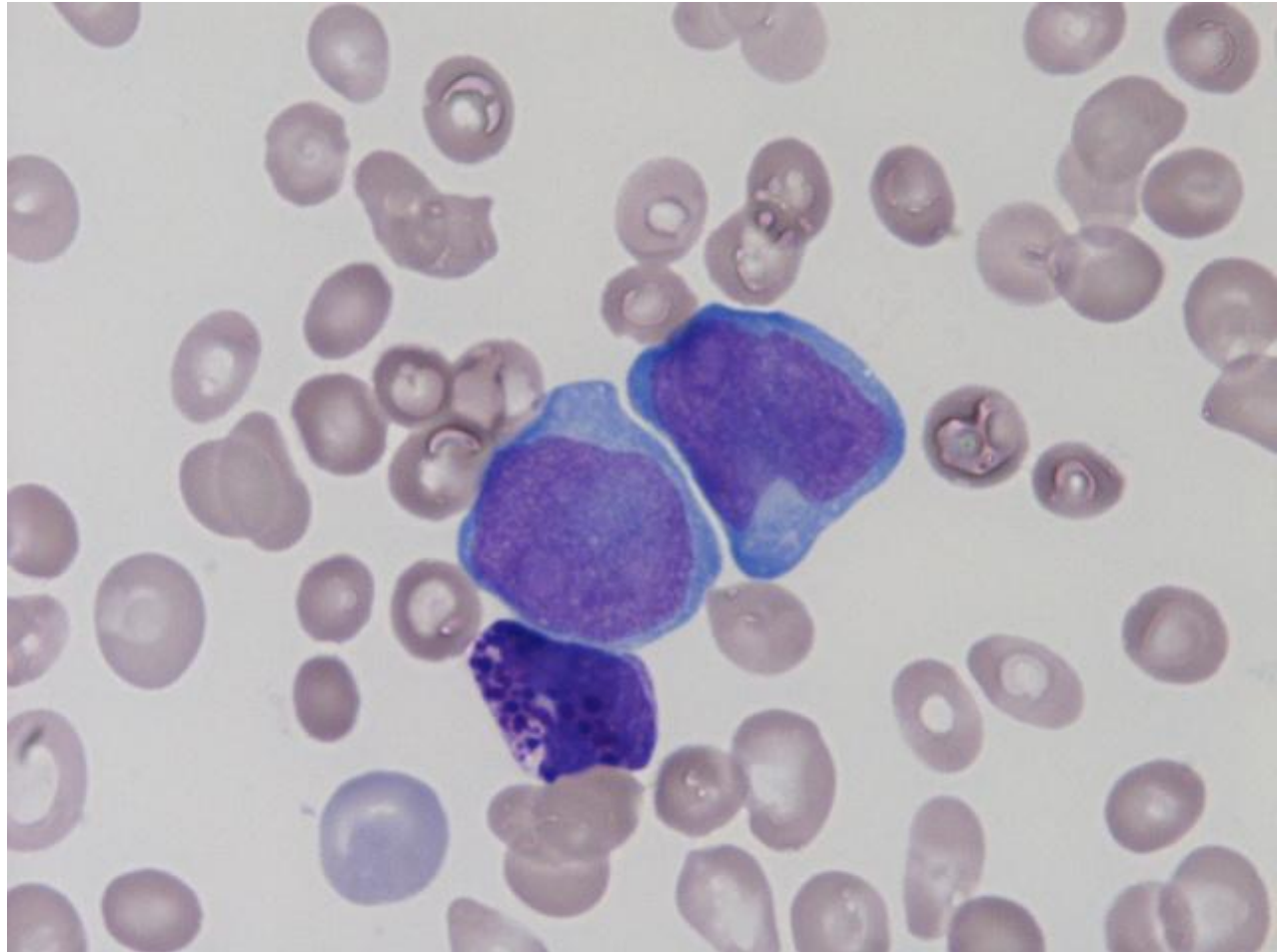
Perifeer bloeditrijkje

CASUS (5)

Perifeer bloeditrijkje

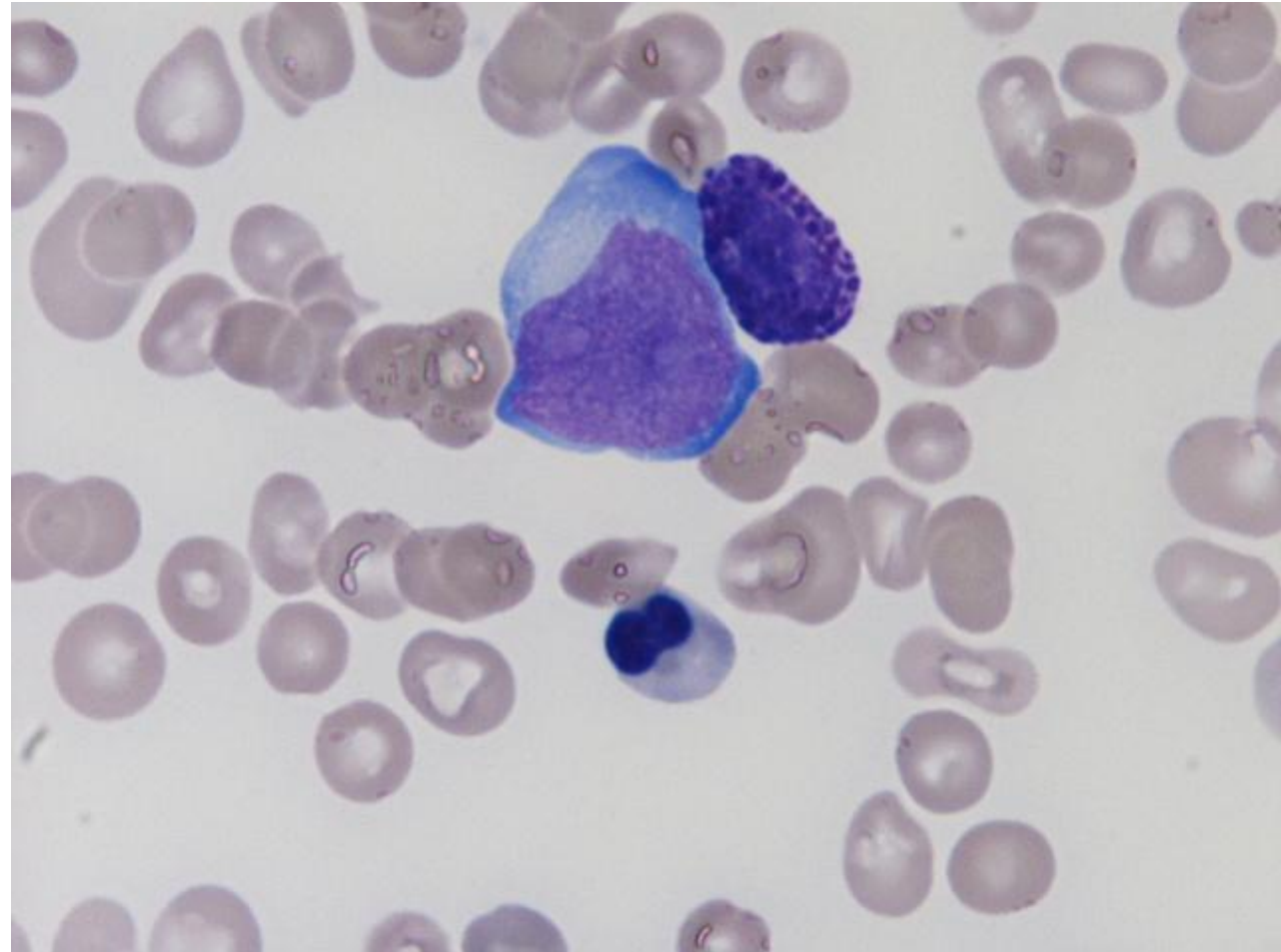

CASUS (6)

Perifeer bloeditrijkje

CASUS (7)

Perifeer bloeditstrijkje

1) RBC

Anisocytose
Poikilocytose

Polychromasie
Insluitsels

macrocyten 1+, microcyten 1+
ovalocyten 1+, megalocyten zeldzaam
1-3 fragmentocyten / 1000 RBC
polychromasie 1+
basofiele stippeling 1+

Aanwezigheid van 8 % normoblasten met dysplastische kenmerken.

CASUS (8)

Perifeer bloeduitstrijkje

2) WBC	Getelde witte bloedcellen	100		
	Blasten	46.0	%	
	Promyelocyten	1.0	%	
	Metamyelocyten	2.0	%	
	Neutrof. staafkernigen	1.0	%	<= 5.0
	Neutrof. segmentkernigen	4.0	%	35.0 - 79.0
	Eosinofielen	1.0	%	<= 6.0
	Basofielen	32.0	%	<= 1.0
	Lymfocyten	9.0	%	20.0 - 50.0
	(Pro-)monocyten	4.0	%	2.0 - 10.0
	Erytoblasten/100 WBC	8		

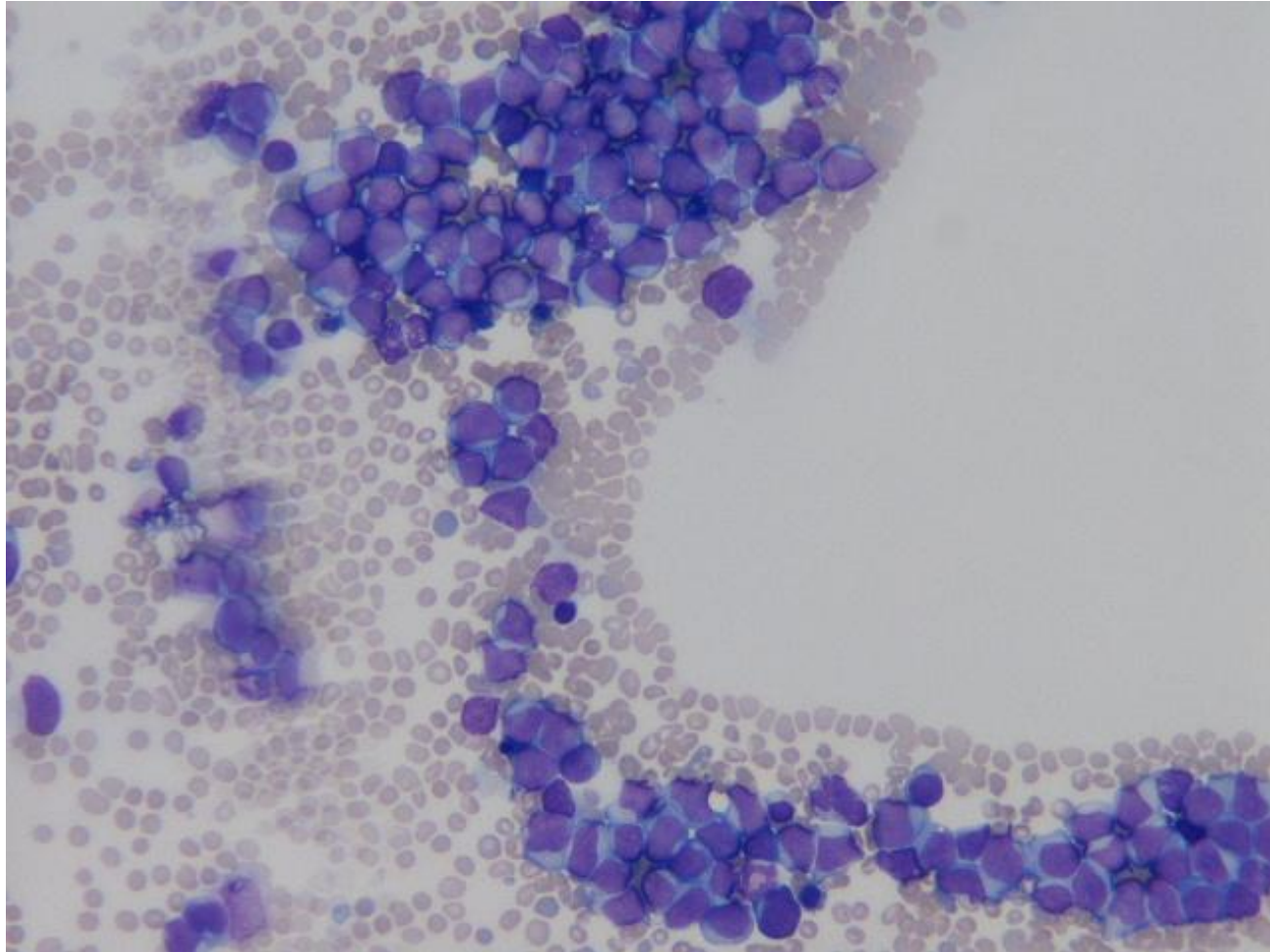
3) plaatjes   geen bijzonderheden

CASUS (9)

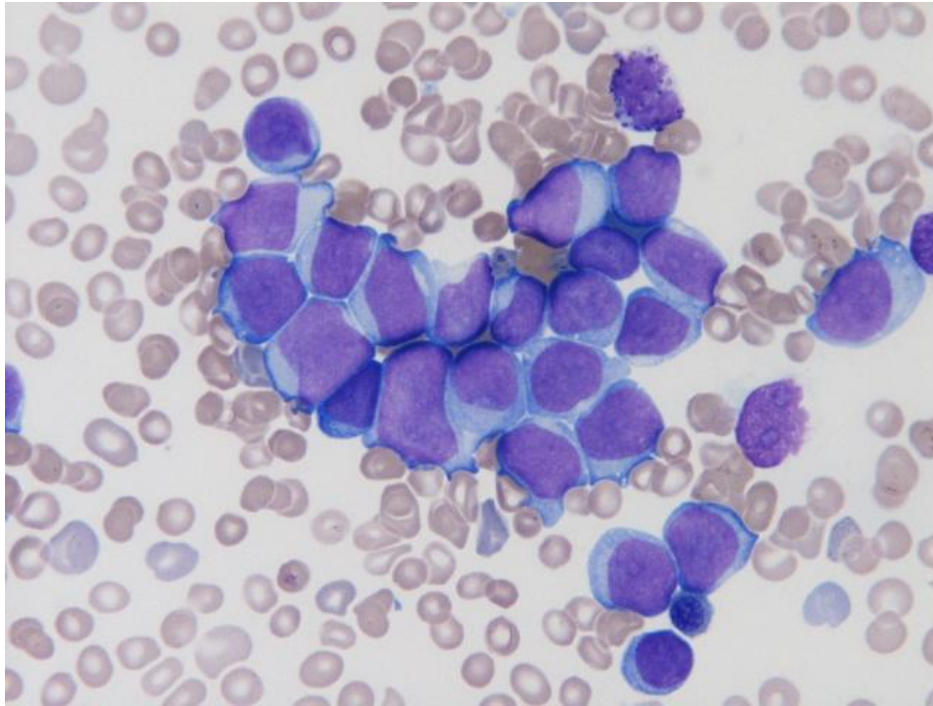
Beenmerg

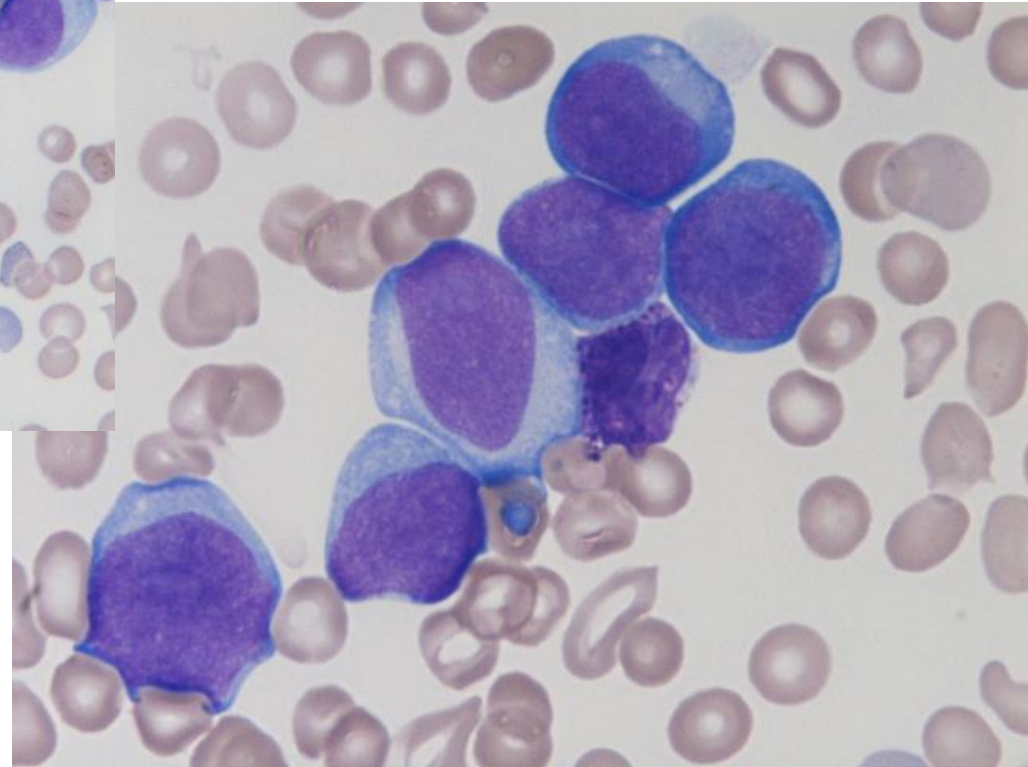

CASUS (10)

Beenmerg

CASUS (11)

Beenmerg

Getelde cellen	300		
Blasten	63.0	%	0.3 - 2.9
Neutrof. segmentkernigen	0.7	%	15.1 - 35.0
Basofielen en voorlopers	22.3	%	<= 0.6
Lymfocyten	4.3	%	6.9 - 24.5
(Pro-)monocyten	2.3	%	0.4 - 5.2
Late erythroblasten	7.3	%	15.0 - 35.5
Verhouding M/E	12.0		1.3 - 4.4

Myeloïde reeks

Vertegenwoordiging   hypocellulair
voornamelijk aanwezigheid van basofielen (22.3 %)

Erytroïde reeks

Vertegenwoordiging   hypocellulair
Uitrijping   rechtsverschuiving
Morfologie   matige dyserythropoïese ovv cytoplasma insluitels, abnormale kernaflijning, megaloblastoïd

Megakaryocyttaire reeks   afwezig

CASUS (12)

Immuunfenotypering

De pathologische / relevante populatie bevindt zich in de gate bij de blasten.
Het immunofenotype van deze populatie is als volgt: CD34, CD117 (partieel), CD13, CD33, HLA-DR (sterk) en CD25 (te gebruiken voor MRD).

BESLUIT

Immunofenotypering toont de aanwezigheid van een populatie **leukemische myeloblasten** (+/- 68% op ANC): beeld passend bij de morfologische diagnose van acute myeloïde leukemie.

Cytogenetica/moleculaire diagnostiek

KARYOTYPE:

KLOON 1 : 46,XX,T(9;22)(Q34;Q11)[3]

KLOON 2 : 47,XX,T(9;22),+21[7]

Bemerking: In totaal werden 20 mitosen nagekeken op t(9;22) en t(9;22),+21 :

3/20 mitosen met t(9;22) en 17/20 mitosen met t(9;22),+21.

Cytogenetisch recidief met bijkomende klonale evolutie.

CASUS (13)

Cytogenetica/moleculaire diagnostiek

PCR follow-up CML

t(9;22)(q34;q11)BCR-ABL p210   positief

PCR follow-up CML

t(9;22)(q34;q11)BCR-ABL p190   positief

Protocol

BESLUIT: RQ-PCR werd uitgevoerd. De analyse was sterk positief voor het onderzochte **BCR-ABL p210 fusiegen** en zwak positief voor het BCR-ABL p190 fusiegen.

= transformatie van CML naar acute leukemie